

**Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Σχολή Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων**

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«ΤΟΠΙΚΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ»**

**Διάγνωση αναγκών επιμόρφωσης Υπηρεσιακών
Υπαλλήλων (ΥΑ) Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης
(ΟΤΑ) στην Ελλάδα,
σε σύγχρονες και επερχόμενες προκλήσεις κοινωνικής
ευθύνης**

Ονοματεπώνυμο: Κωνσταντίνος Χατζημωράκης

A.M.: 3033202105139

Αθήνα, Νοέμβριος 2022

**University of Peloponnese
Faculty of Social and Political Sciences
Department of Political Studies and International Relations**

**Postgraduate Programme
«Local and Regional Development and Local - Government»**

**Diagnosis of training needs of Civil Servants (CS) of Local Government
Organizations (LGO) in Greece,
in contemporary and upcoming social responsibility challenges**

**Name: Konstantinos Chatzimorakis
AM: 3033202105139**

Athens, November 2022

Διάγνωση αναγκών επιμόρφωσης Υπηρεσιακών Υπαλλήλων (ΥΑ) Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) στην Ελλάδα, σε σύγχρονες και επερχόμενες προκλήσεις κοινωνικής ευθύνης

Λέξεις Κλειδιά: Κοινωνική Ευθύνη, ΟΤΑ, Προγράμματα Επιμόρφωσης

Περίληψη

Στην παρούσα εργασία μελετάται η επίδραση των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) στην Ελλάδα σε τομείς Κοινωνικής Ευθύνης (ΚΕ) και διερευνώνται πιθανές ανάγκες εκπαίδευσης και επιμόρφωσης του ανθρώπινου δυναμικού απέναντι σε σύγχρονα κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα με χαρακτηριστικά ΚΕ. Για την έρευνα σχηματίστηκε ερωτηματολόγιο που διανεμηθεί σε υπαλλήλους και διευθυντικά στελέχη ΟΤΑ σε όλη την Ελλάδα και παρήχθησαν στατιστικά αποτελέσματα, τα οποία αναδεικνύουν τη σημαντική επίδραση των ΟΤΑ σε θέματα ΚΕ, την επίδραση της οικονομικής κρίσης του 2010 και τις προκλήσεις που αναμένονται την επερχόμενη 20ετία σε θέματα κοινωνικά, περιβαλλοντικά και τεχνολογικής εξέλιξης. Αναγνωρίζεται σε όλους τους τομείς ανάγκη προγραμμάτων επιμόρφωσης με διαφορετικούς βαθμούς επίδρασης.

Diagnosis of training needs of Civil Servants (CS) of Local Government Organizations (LGO) in Greece, in contemporary and upcoming social responsibility challenges

Key words: CSR, Local Government Authorities, Training Programs

Abstract

In this thesis, the impact of Regional and Local Authorities (RLAs) in Greece in the fields of Social Responsibility (CSR) is studied and potential training needs of human resources are investigated in relation to contemporary social and environmental issues with CSR characteristics. For the research, a questionnaire was created that was distributed to employees and managers of RLAs throughout Greece and statistical results were produced, which highlight the significant influence of RLAs on CSR issues, the impact of the 2010 financial crisis and the challenges expected in the next 20 years in social, environmental and technological development issues. The need for training programs with different degrees of impact is recognized in all sectors.

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Με την παρούσα δήλωση:

1. Δηλώνω ρητά και ανεπιφύλακτα ότι η διπλωματική εργασία που σας καταθέτω αποτελεί προϊόν δικής μου πνευματικής προσπάθειας, δεν παραβιάζει τα δικαιώματα τρίτων μερών και ακολουθεί τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα επιστημονικής συγγραφής, τηρώντας πιστά την ακαδημαϊκή δεοντολογία.
2. Οι απόψεις που εκφράζονται αποτελούν αποκλειστικά ευθύνη του συγγραφέα και ο επιβλέπων, οι εξεταστές, το Τμήμα και το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου δεν υιοθετούν κατ' ανάγκη τις εκφραζόμενες απόψεις ούτε φέρουν οποιαδήποτε ευθύνη για τυχόν λάθη και παραλείψεις.

Ο δηλών

Κωνσταντίνος Χατζημωράκης

Περιεχόμενα

Περίληψη	3
Abstract.....	4
1 Εισαγωγή.....	7
2 Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και επιμόρφωση των ΟΤΑ	9
2.1 Ορισμός Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ).....	9
2.2 Ιστορική ανασκόπηση της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ).	10
2.3 Εφαρμογή ΕΚΕ και σε φορείς δημοσίου ή αυτοδιοίκησης.....	13
3 Τομείς σύγχρονων προκλήσεων	14
3.1 Διακρίσεις σε μειονοτικές ομάδες.....	14
3.1.1 ΛΟΑΤ+.....	14
3.1.2 Μετανάστες, πρόσφυγες.....	15
3.1.3 ΑμεΑ	15
3.1.4 Περιβαλλοντικά θέματα.....	17
3.1.5 Κλιματική αλλαγή.....	17
3.1.6 Κρίση πόρων (ενέργεια, νερό)	18
3.1.7 Βιωσιμότητα και αειφορία	19
3.1.8 Η ατζέντα 21	20
3.2 Επιδράσεις τεχνολογικής εξέλιξης.....	21
3.2.1 Τεχνολογία και συμμετοχή στη διακυβέρνηση.....	21
3.2.2 Βιοηθική.....	21
3.2.3 Τεχνητή νοημοσύνη (AI).....	22
3.2.4 Εικονική και επαυξημένη πραγματικότητα (VR & AR)	23
3.2.5 Διαδίκτυο των πραγμάτων/συσκευών (Internet of Things – IoT)	23
4 Στατιστική ανάλυση και συζήτηση	24
4.1 Πληθυσμός στόχος και Δειγματοληψία.....	25
4.2 Ανάλυση απαντήσεων για την Κ.Ε.	27
4.3 Κοινωνική ευθύνη και κοινωνικά ζητήματα	28
4.4 Κοινωνική ευθύνη και περιβαλλοντικά ζητήματα	30
4.5 Κοινωνική ευθύνη και προκλήσεις τεχνολογίας.....	32
4.6 Ενδείξεις συσχέτισης.....	33
5 Συμπεράσματα.....	35
Παράρτημα	36
A. Ερωτηματολόγιο	36
B. Απαντήσεις με γραφήματα	41
B1. Δημογραφικά χαρακτηριστικά.....	41
B2. Γενικές ερωτήσεις Κοινωνικής Ευθύνης	43
B3. Κοινωνικά ζητήματα.....	46
B4. Περιβαλλοντικά ζητήματα	49
B5. Προκλήσεις τεχνολογικής εξέλιξης.....	52

1 Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία μελετά τη σχέση της ποιότητας υπηρεσιών των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) στην Ελλάδα με την αντιμετώπιση σύγχρονων προκλήσεων Κοινωνικής Ευθύνης (ΚΕ). Συγκεκριμένα, σκοπός της εργασίας είναι να διαγνώσει τις πιθανές ελλείψεις ή ανάγκες εκπαίδευσης και επιμόρφωσης του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ στην Ελλάδα, απέναντι σε σύγχρονα κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα με χαρακτηριστικά Κοινωνικής Ευθύνης. Οι ΟΤΑ αποτελούν ολοένα και περισσότερο ένα σημαντικό χώρο αποκεντρωμένης εξυπηρέτησης και διακυβέρνησης, με αρκετές αναφορές της βιβλιογραφίας για τη σημασία μιας ενισχυμένης αποκεντρωμένης διοίκησης ([Hlepas et al. 2018](#), [Bouckaert & Kuhlmann 2016](#), [Kjær 2012](#), [Bäck et al. 2005](#), [Kearns 1995](#), [Berry et al. 1993](#)).

Η περίοδος που εστιάζω είναι από την κρίση χρέους του 2010 μέχρι σήμερα, αλλά και στο άμεσο μέλλον της δεκαετίας 2022-2032 οπότε και αναμένονται σημαντικές κοινωνικοοικονομικές αλλαγές σε τεχνολογικό, οικολογικό και ηθικό πλαίσιο. Οι προκλήσεις αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν θέματα διακρίσεων απέναντι σε μειονοτικές ομάδες, όπως ΛΟΑΤ+, ΑμεΑ, πρόσφυγες, μετανάστες κ.ά., καθώς και θέματα περιβαλλοντικής ευαισθησίας, όπως η κλιματική αλλαγή, η ενεργειακή κρίση, η σπατάλη τροφίμων, νερού κ.ά. αλλά και θέματα εξέλιξης της τεχνολογίας, όπως βιοηθική, Internet of Things (IoT), τεχνητή νοημοσύνη (AI), κ.ά.

Το κεντρικό ερώτημα της εργασίας μελετά την υπόθεση πιθανών ελλείψεων που χαρακτηρίζουν τους ΟΤΑ στην εξυπηρέτηση των Ελλήνων πολιτών και την κάλυψη των αναγκών της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας, καθώς και τους τομείς με τη μεγαλύτερη ανάγκη επιμόρφωσης και εκσυγχρονισμού. Η υπόθεση που θα μελετήσω ως προς το βασικό αυτό ερώτημα είναι ότι οι ΟΤΑ στην Ελλάδα παίζουν σημαντικό ρόλο Κοινωνικής Ευθύνης, ακόμη και αν αυτό δεν ορίζεται από επίσημη στρατηγική και το προσωπικό των ΟΤΑ αντιλαμβάνεται αυτό το ρόλο των ΟΤΑ και των προκλήσεων που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν στην ερχόμενη 20ετία.

Η εργασία ξεκινά με την υπόθεση, ότι οι ως άνω σύγχρονες προκλήσεις επιφέρουν σημαντικές αλλαγές τόσο στις σύγχρονες ανάγκες των πολιτών, όσο και στον τρόπο κάλυψής τους, οδηγώντας σε εκτεταμένες ανάγκες επιμόρφωσης και εκπαίδευσης του προσωπικού των ΟΤΑ για εκσυγχρονισμό και αύξηση της αποτελεσματικότητάς τους. Το ερώτημα

επικεντρώνεται στις ανάγκες εκπαίδευσης και επιμόρφωσης του ανθρώπινου δυναμικού – Υπηρεσιακών Υπαλλήλων των Δήμων, καθώς οι ΟΤΑ εστιάζουν στην παροχή υπηρεσιών μέσω εξυπηρέτησης με άμεση επαφή. Η εξοικείωση του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ με ευαίσθητα θέματα κοινωνικής ευθύνης θα βοηθήσει να επιτελέσουν καλύτερα το έργο τους και να προωθήσουν τη διάχυση των αποτελεσμάτων της εκπαίδευσης στην κοινωνία.

Επίσης ως δευτερεύον ερώτημα θα μελετήσω τις επιπτώσεις που θα έχουν προοπτικές επιμόρφωσης του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ στο γενικότερο επίπεδο διαβίωσης των πολιτών, αλλά και στη βιωσιμότητα και την αειφορία αυτών των αποτελεσμάτων. Η αναβάθμιση της παροχής υπηρεσιών των ΟΤΑ θεωρώ πως θα έχει πολλαπλές θετικές επιπτώσεις, όχι μόνο ως προς την άμεση επικοινωνία ΟΤΑ-πολιτών, αλλά και ως προς την παροχή υπηρεσιών που ενσωματώνουν πρακτικές και πληροφορίες σύμφωνες με σύγχρονα κοινωνικά, οικονομικά και οικολογικά θέματα. Η υπόθεση που θα μελετήσω ως προς το δευτερεύον ερώτημα είναι ότι το ανθρώπινο δυναμικό των ΟΤΑ στην Ελλάδα αναγνωρίζει τις ελλείψεις σε προγράμματα εκπαίδευσης και επιμόρφωσης ως προς τα πιο καίρια ζητήματα Κοινωνικής Ευθύνης και τη θετική επίδραση που θα έχουν εάν εφαρμοστούν.

Για τη μεθοδολογία της εργασίας σκοπεύω να μελετήσω αρχικά την υπάρχουσα βιβλιογραφία ως προς την αποτελεσματικότητα της αυτοδιοίκησης, αλλά και τις σύγχρονες εξελίξεις σε θέματα ΕΚΕ. Στη συνέχεια θα δημιουργήσω ένα ερωτηματολόγιο το οποίο θα διανεμηθεί σε υπαλλήλους δήμων και θα ρωτά την αξιολόγησή τους ως προς την αποτελεσματικότητα κάλυψης θεμάτων κοινωνικής ευθύνης, καθώς και την ανάγκη για εξέλιξη και επιμόρφωση σε αυτούς τους τομείς. Στα συλλεχθέντα στοιχεία θα εφαρμοστεί στατιστική ανάλυση και η εργασία θα ολοκληρωθεί με την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων πολιτικής.

Για την παρούσα έρευνα σχηματίστηκε ερωτηματολόγιο το οποίο εστάλη ηλεκτρονικά προς εργαζόμενους κάθε βαθμίδας σε ΟΤΑ ανά την Ελλάδα. Το ερωτηματολόγιο συμπληρωνόταν σε ηλεκτρονική φόρμα, η οποία συνοδευόταν από σύντομο κείμενο που περιγράφει την προέλευση και τους σκοπούς της έρευνας. Στο ίδιο το ερωτηματολόγιο υπάρχει εισαγωγή που εξηγεί τις έννοιες της Κοινωνικής Ευθύνης και διαβεβαιώνει τους ερωτώμενους για την προστασία προσωπικών δεδομένων.

Το ερωτηματολόγιο παρατίθεται ολόκληρο στο παράρτημα. Για τις ερωτήσεις ακολούθησα τη γενική δομή των [Dentchev et al. 2018](#) οι οποίοι μελετούν την Κοινωνική Ευθύνη σε ΟΤΑ των Βρυξελλών, ωστόσο συμπεριέλαβα και ερωτήσεις στοχευμένες στους τομείς ενδιαφέροντος της παρούσας έρευνας. Οι τομείς με ιδιαίτερη σημασία για την

Κοινωνική Ευθύνη προέκυψαν από τη βιβλιογραφική μελέτη, όπως αυτή αναλύεται παραπάνω.

Το ερωτηματολόγιο εστάλη ηλεκτρονικά και στις απαντήσεις υπολόγισα περιγραφικά στατιστικά για να αναδείξω πού είναι συγκεντρωμένες οι απαντήσεις. Τα διαγράμματα των απαντήσεων αναλυτικά με σειρά όπως είναι στο ερωτηματολόγιο παρατίθενται στο παράρτημα της εργασίας, ενώ στο κεφάλαιο της στατιστικής ανάλυσης εστιάζω σε αποτελέσματα που αφορούν σε κοινή θεματική ή παρουσιάζουν σημαντική συσχέτιση.

2 Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και επιμόρφωση των ΟΤΑ

Η παρούσα έρευνα στοχεύει ιδιαιτέρως σε θέματα διακρίσεων απέναντι σε μειονοτικές ομάδες, όπως LGBT, ΑμεΑ, πρόσφυγες, μετανάστες κ.ά., καθώς και θέματα περιβαλλοντικής ευαισθησίας, όπως η κλιματική αλλαγή, η ενεργειακή κρίση, η σπατάλη τροφίμων, νερού κ.ά. αλλά και θέματα εξέλιξης της τεχνολογίας, όπως βιοηθική, Internet of Things (IoT), τεχνητή νοημοσύνη (AI). Αυτά τα θέματα συγκεντρώνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως προς τις επιδράσεις στην Κοινωνική Ευθύνη τη σημερινή εποχή και για τις δεκαετίες που θα ακολουθήσουν.

2.1 Ορισμός Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ).

Η Κοινωνική Ευθύνη αναφέρθηκε αρχικά ως όρος που αφορά στην επιχειρηματικότητα (Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, ΕΚΕ) από τον [Howard Bowen το 1953](#), όμως αναφέρεται πλέον στη βιβλιογραφία και σε θέματα του δημοσίου τομέα ([Petkoski & Twose 2003](#), [Dentchev et al. 2018](#), [Bradly & Nathan 2018](#)). Ως Κοινωνική Ευθύνη ορίζουμε την επίδραση που έχουν οι ενέργειες μιας επιχείρησης ή οργανισμού στην κοινωνία, πέρα από το βασικό προϊόν ή υπηρεσία για τον οποίο υφίστανται. Καθώς οι ΟΤΑ επηρεάζουν την κοινωνία πολύπλευρα ως βασικός πάροχος υπηρεσιών και τοπικής διακυβέρνησης αλλά και συχνά ως μοναδικός φορέας επίλυσης κοινωνικών ζητημάτων, αναμένω η εργασία αυτή να αναδείξει τη σημασία του εκσυγχρονισμού των ΟΤΑ στα αποτελέσματα Κοινωνικής Ευθύνης στην ελληνική κοινωνία.

2.2 Ιστορική ανασκόπηση της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ).

Η σύγχρονη πεποίθηση ότι οι εταιρείες έχουν ευθύνη απέναντι στην κοινωνία δεν είναι πρωτόφαντη. Στην πραγματικότητα, είναι δυνατό να αναγνωρίσουμε το ενδιαφέρον της επιχείρησης για την κοινωνία αρκετούς αιώνες πριν ([Carroll 2008](#)). Ωστόσο, μόλις τις δεκαετίες του '30 και του '40 άρχισε να εμφανίζεται στη βιβλιογραφία ο ρόλος των στελεχών και η κοινωνική απόδοση των εταιρειών ([Carroll 1999](#)) και τότε άρχισαν να συζητούν ποιες ήταν οι συγκεκριμένες κοινωνικές ευθύνες των εταιρειών. Τις επόμενες δεκαετίες, οι κοινωνικές προσδοκίες για την εταιρική συμπεριφορά άλλαξαν και το ίδιο άλλαξε και η έννοια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ).

Για τον [Chaffee 2017](#) η προέλευση της κοινωνικής συνιστώσας στην εταιρική συμπεριφορά μπορεί να αναχθεί στους αρχαίους Ρωμαϊκούς Νόμους και μπορεί να φανεί σε ιδρύματα όπως άσυλα, σπίτια για φτωχούς και ηλικιωμένους, νοσοκομεία και ορφανοτροφεία. Αυτή η έννοια των εταιρειών ως κοινωνικών επιχειρήσεων συνεχίστηκε με το αγγλικό δίκαιο κατά τον Μεσαίωνα σε ακαδημαϊκά, κοινοτικά και θρησκευτικά ιδρύματα. Αργότερα, επεκτάθηκε στο 16^ο και 17^ο αιώνα με την επιρροή της Αγγλικής Αυτοκρατορίας, η οποία έβλεπε τις εταιρείες ως μέσο κοινωνικής ανάπτυξης. Στους επόμενους αιώνες, με την επέκταση της Αγγλικής Αυτοκρατορίας και την κατάκτηση νέων εδαφών, εξήγαγε το εταιρικό της δίκαιο στις αμερικανικές αποικίες της, όπου οι εταιρείες είχαν κοινωνικό ρόλο σε κάποιο βαθμό ([Chaffee 2017](#)).

Πριν ακόμη οριστεί η ΕΚΕ όπως τη γνωρίζουμε σήμερα, τα προγράμματα ΕΚΕ είχαν τις ρίζες τους στην εταιρική φιλανθρωπία του 19^{ου} αι. Ο πλούσιος επιχειρηματίας και φιλάνθρωπος Andrew Carnegie ήταν από τους πρώτους που αναγνωρίστηκε ότι παρακινούσε έναν κύκλο ευκατάστατων ιδιωτών να υποστηρίξουν κοινωνικούς σκοπούς, ενώ στα τέλη του 1800, ο John D. Rockefeller, αντλώντας έμπνευση από τον Carnegie, ακολούθησε το παράδειγμά του δίνοντας περισσότερα από μισό δισεκατομμύριο δολάρια σε φιλανθρωπίες. Το 1914, ο Frederick Goff, γνωστός τραπεζίτης στο Κλίβελαντ, ίδρυσε το Ίδρυμα Κλίβελαντ ως τμήμα της εταιρείας Cleveland Trust Company. Σκοπός του ήταν να δώσει δύναμη στην κοινότητα δεχόμενος δωρεές από πολλούς δωρητές και όχι μόνο από την προσωπική του περιουσία, που θα μπορούσαν συλλογικά να αξιολογήσουν τις ανάγκες και να ανταποκριθούν σε ζητήματα που απασχολούν την κοινότητα. Αυτό θα λέγαμε ότι ήταν το πρώτο εταιρικό ίδρυμα κοινωνικού σκοπού. Ωστόσο, μόνο μετά τη δεκαετία του 1940

βλέπουμε επιχειρήσεις και όχι πρωτοβουλίες από ιδιοκτήτες ή μετόχους να μπορούν να υποστηρίξουν φιλανθρωπικές δράσεις.

Ο Howard Bowen, Αμερικανός οικονομολόγος και πρόεδρος του Κολλεγίου Grinnell, αναφέρεται συχνά στη βιβλιογραφία ως «πατέρας της ΕΚΕ». Συνέδεσε την ευθύνη των εταιρειών με την κοινωνία και δημοσίευσε ένα βιβλίο το 1953, το οποίο υποστήριζε την επιχειρηματική ηθική και την ανταπόκριση στους αποδέκτες της κοινωνίας με τίτλο Κοινωνικές Ευθύνες του Επιχειρηματία (Social Responsibilities of the Businessman).

Η ΕΚΕ άρχισε πραγματικά να εδραιώνεται στις ΗΠΑ τη δεκαετία του 1970, όταν η έννοια του «κοινωνικού συμβολαίου» μεταξύ επιχειρήσεων και κοινωνίας ανακοινώθηκε από την Επιτροπή Οικονομικής Ανάπτυξης το 1971. Το κοινωνικό συμβόλαιο βασίζεται στην ιδέα ότι οι επιχειρήσεις λειτουργούν με τη «συναίνεση» της κοινωνίας, επομένως η επιχείρηση έχει υποχρέωση να εξυπηρετεί εποικοδομητικά τις ανάγκες της κοινωνίας. Αυτό αναφέρεται συχνά σήμερα ως «άδεια λειτουργίας», δηλαδή να συνεισφέρουν περισσότερα στην κοινωνία παρά αποκλειστικά την παροχή προϊόντων τους προς πώληση. Το κοινωνικό συμβόλαιο περιέγραφε τρεις ευθύνες που εξακολουθούν να ισχύουν και σήμερα:

1. Παροχή θέσεων εργασίας και οικονομικής ανάπτυξης μέσω εύρυθμων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.
2. Λειτουργία επιχειρήσεων με δικαιοσύνη και διαφάνεια όσον αφορά τους υπαλλήλους και τους πελάτες.
3. Ευρύτερη εμπλοκή στη βελτίωση των συνθηκών της κοινότητας και του περιβάλλοντος στο οποίο δραστηριοποιείται.

Το 1976 η Sandra L. Holmes διεξήγαγε μια έρευνα σχετικά με την ΕΚΕ και τον τρόπο με τον οποίο λαμβάνονται οι αποφάσεις σχετικά με τις κατευθύνσεις που υποστηρίζει. Τα αποτελέσματά της μπορούν περιληπτικά να συνοψιστούν στα ακόλουθα:

- Ικανότητας μιας εταιρείας να βοηθήσει σε ένα συγκεκριμένο σκοπό
- Αξιολόγηση της κοινωνικής ανάγκης
- Ενδιαφέρον της διοίκησης
- Όφελος σε δημόσιες σχέσεις από τη δράση
- Κυβερνητική επιρροή

Η αφηρημένη χρήση του όρου Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη κατά τη δεκαετία του 1970 δημιούργησε μια αβεβαιότητα όσον αφορά τον ορισμό της. Αυτό κράτησε μέχρι το

1979, όταν ο Carroll πρότεινε αυτόν που είναι αναμφισβήτητα ο πρώτος ενοποιημένος ορισμός της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης δηλώνοντας ότι:

«Η κοινωνική ευθύνη της επιχείρησης περιλαμβάνει την οικονομικές, νομικές, ηθικές και διακριτικές προσδοκίες που έχει η κοινωνία από οργανισμούς σε μια δεδομένη χρονική στιγμή» ([Carroll 1979](#), σελ. 500).

Μια ακόμη συνεισφορά του Carroll είναι ως προς την κατανόηση της ΕΚΕ, ότι δεν βλέπει τους οικονομικούς και κοινωνικούς στόχους ως ασύμβατους συμβιβασμούς αλλά μάλλον ως αναπόσπαστο μέρος του επιχειρηματικού πλαισίου συνολικής κοινωνικής ευθύνης. Αυτή η προσέγγιση συνδύασε την κοινωνική ευθύνη και την επιχειρηματική ηθική σε ένα πεδίο μελέτης και εξέλιξης.

Κατά τη δεκαετία του 1970, η κατανόηση της ΕΚΕ επηρεάστηκε από τα κοινωνικά κινήματα και τις νέες νομοθεσίες. Αυτό αντικατοπτρίστηκε στις ακαδημαϊκές δημοσιεύσεις που παρείχαν στις εταιρείες μια προσέγγιση που εξέταζε πώς να συμμορφωθούν με τις νέες ευθύνες που έχουν από τις νέες νομοθεσίες, οι οποίες καλύπτουν πλέον περιβαλλοντικές πτυχές, καθώς και την ασφάλεια των προϊόντων και τα εργασιακά δικαιώματα. Το 1980, ο Thomas M. Jones (1980) ήταν αναμφισβήτητα ο πρώτος συγγραφέας που θεώρησε την ΕΚΕ ως μια διαδικασία λήψης αποφάσεων που επηρεάζει την εταιρική συμπεριφορά. Η δεκαετία του 1990 δεν αποτέλεσε εξαίρεση από το αυξανόμενο ενδιαφέρον για την ΕΚΕ, και στην πραγματικότητα, ήταν κατά τη διάρκεια αυτής της δεκαετίας που η έννοια απέκτησε διεθνή απήχηση, ίσως ως αποτέλεσμα της διεθνούς προσέγγισης της αειφόρου ανάπτυξης της εποχής σε συνδυασμό με τη διαδικασία παγκοσμιοποίησης που ελάμβανε χώρα .

Η δεκαετία του 2000 χωρίζεται σε δύο τμήματα λόγω του πλήθους των σχετικών γεγονότων γύρω από την ΕΚΕ. Το πρώτο τμήμα επικεντρώνεται στην αναγνώριση και διεύρυνση της ΕΚΕ και την εφαρμογή της, ενώ το δεύτερο επικεντρώθηκε στη στρατηγική προσέγγιση της ΕΚΕ που ακολουθούσαν τα ακαδημαϊκά έντυπα της εποχής. Ήταν επίσης το 2000 όταν τα Ηνωμένα Έθνη ενέκριναν τη Διακήρυξη της Χιλιετίας με τους οκτώ Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας (ΑΣΧ) και καθόρισαν τη διεθνή ατζέντα για τα επόμενα 15 χρόνια.

2.3 Εφαρμογή ΕΚΕ και σε φορείς δημοσίου ή αυτοδιοίκησης

Παρά την πλούσια βιβλιογραφία για την ΕΚΕ στον ιδιωτικό τομέα, η γνώση μας για το πώς ο δημόσιος τομέας αγκαλιάζει την Κοινωνική Ευθύνη (SR) εξακολουθεί να είναι τα σπάργανα ([Petkoski & Twose 2003](#)). Μέχρι σήμερα, ωστόσο, οι κυβερνήσεις ασχολούνται κυρίως με την ενθάρρυνση του ιδιωτικού τομέα να εφαρμόσει την ΕΚΕ. Αυτή η ενθάρρυνση περιλαμβάνει πρωτοβουλίες που τονώνουν τη διαφάνεια, υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας, πράσινες ετικέτες, διάλογοι με τα ενδιαφερόμενα μέρη και συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα σε συγκεκριμένα θέματα ΕΚΕ, όπως οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και διάφορα ενεργειακά έργα.

Παρά τον αυξανόμενο αριθμό συζητήσεων για τον ρόλο των κυβερνήσεων στην ΕΚΕ, η εφαρμογή της Κ.Ε. από οργανισμούς του δημόσιου τομέα συζητείται πολύ λιγότερο στη βιβλιογραφία. Ένας λόγος για τη μειωμένη προσοχή στην εφαρμογή της Κ.Ε. στους δημόσιους οργανισμούς σχετίζεται με τον ορισμό της ΕΚΕ. Καταρχήν, η λέξη «εταιρική» αναφέρεται άμεσα στον ιδιωτικό τομέα. Αλλά το πιο σημαντικό, η συζήτηση για την ΕΚΕ ξεφεύγει από την αρχή του εθελοντισμού. Αν ανατρέξουμε στον ευρέως αποδεκτό ορισμό του Carroll, ορίζει την ΕΚΕ ως «η κοινωνική ευθύνη της επιχείρησης που περιλαμβάνει οικονομικές, νομικές, ηθικές και διακριτικές προσδοκίες που έχει η κοινωνία από τους οργανισμούς σε μια δεδομένη χρονική στιγμή». Οι προσδοκίες μπορεί να μετακινηθούν από μία από τις τέσσερις διαστάσεις σε άλλη. Η αρχή του εθελοντισμού αναφέρεται μόνο στη διάσταση των διακριτικών ευθυνών, αλλά στις μέρες μας συνήθως ταυτίζουμε την ΕΚΕ με δράσεις εθελοντισμού, πέρα από το κράτος δικαίου.

Οι κρατικοί κανονισμοί για την ΕΚΕ συχνά θεωρείται ότι αφαιρούν την εθελοντική πτυχή και περιορίζουν την ΕΚΕ απλώς στην επιχειρηματική συμμόρφωση. Συνεπώς, η αρχή του εθελοντισμού δεν αποσπά μόνο την προσοχή μας από τις ρυθμίσεις της ΕΚΕ αλλά και από την εφαρμογή της ΕΚΕ στον δημόσιο τομέα. Από ευρωπαϊκής σκοπιάς ωστόσο, οι κανονισμοί και ο εθελοντισμός στην ΕΚΕ θεωρούνται συμβατοί. Ανατρέχοντας στο επιχείρημα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ότι «ορισμένα ρυθμιστικά μέτρα δημιουργούν ένα περιβάλλον πιο ευνοϊκό για τις επιχειρήσεις να εκπληρώσουν εθελοντικά την κοινωνική τους ευθύνη» (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2011) ενθαρρύνεται περαιτέρω συζήτηση για το θέμα.

3 Τομείς σύγχρονων προκλήσεων

3.1 Διακρίσεις σε μειονοτικές ομάδες

Ένας βασικός στόχος της Κ.Ε. είναι η αντιμετώπιση των διακρίσεων και η πρόσβαση σε ίσες ευκαιρίες και υπηρεσίες.

3.1.1 ΛΟΑΤ+

Φαινόμενα όπως τα οικονομικά και εταιρικά σκάνδαλα, η κλιματική αλλαγή και η σημασία των εργασιακών δικαιωμάτων και της ασφάλειας των προϊόντων έχουν οδηγήσει σε μια συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση για διαφάνεια και λογοδοσία των επιχειρήσεων τις τελευταίες δεκαετίες. Τα πρότυπα Κοινωνικής Ευθύνης και βιωσιμότητας, όπως το πρότυπο GRI, δεν περιλαμβάνουν μόνο οικονομικές αλλά και περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις των οργανισμών στις πολιτικές τους για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων. Ως εκ τούτου, οι εταιρείες δίνουν μεγαλύτερη προσοχή στις ανάγκες και την υποστήριξη των ενδιαφερομένων τους, όπως των εργαζομένων τους. Ομάδες όπως οι λεσβίες, οι ομοφυλόφιλοι, οι αμφιφυλόφιλοι και οι τρανς (LGBT) αντιμετωπίζουν διακρίσεις όχι μόνο στην ιδιωτική τους ζωή αλλά και στην επαγγελματική τους ζωή.

Οι LGBT μειονότητες μπορούν να ζουν και να εργάζονται χωρίς να αποκαλύπτουν τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό, αν και αυτό μπορεί να σημαίνει ότι πρέπει να το κρύψουν. Ωστόσο, οι τρανσέξουαλ συχνά δεν μπορούν να κρυφτούν πριν, κατά τη διάρκεια ή μερικές φορές μετά την αλλαγή του φύλου τους. Ως εκ τούτου, διαφορετικά μέτρα πρέπει να ληφθούν για την ελαχιστοποίηση των διακρίσεων. Πριν από 100 χρόνια δεν επιτρεπόταν στις γυναίκες να φορούν παντελόνια λόγω θρησκευτικών πεποιθήσεων, ομοφυλόφιλοι κάηκαν δημόσια και το να είσαι τρανσέξουαλ ήταν καταγεγραμμένο ως ψυχική ασθένεια. Γάμος ομοφυλόφιλων, υιοθεσία παιδιών από ομόφυλα ζευγάρια και αλλαγή φύλου (για να αναφέρω μόνο ορισμένα παραδείγματα) δεν έχουν νομιμοποιηθεί σε πολλές χώρες και σε μερικές βλέπουμε να τιμωρούνται ακόμη και με θανατική ποινή, αν και τα δικαιώματα των LGBT ατόμων προστατεύονται από το διεθνές δίκαιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Τα LGBT άτομα εξακολουθούν να είναι θύματα διώξεων, διακρίσεων, εκφοβισμού και ωμής κακομεταχείρισης, που συχνά περιλαμβάνει ακραίες μορφές βίας, συμπεριλαμβανομένων βασανιστηρίων και δολοφονιών σε όλο τον κόσμο (Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2013). Εκτός από ακραία φαινόμενα, διακρίσεις μπορεί να αντιμετωπίσουν ακόμη και σε θέματα προσλήψεων ή μισθοδοσίας, ή ακόμη και στις

καθημερινές συναναστροφές στο χώρο εργασίας. Κοινωνική ευθύνη σε ιδιωτικό ή δημόσιο τομέα θα πρέπει να περιλαμβάνει μέτρα και στρατηγικές για την αντιμετώπιση τέτοιων διακρίσεων.

3.1.2 Μετανάστες, πρόσφυγες

Η προσφυγική κρίση του 2015/2016, δεν έχει προκαλέσει μόνο τους πολιτικούς τριγμούς στις χώρες υποδοχής, αλλά και τις επιχειρήσεις τους. Αρκετές εταιρείες έχουν αρχίσει να συμβάλλουν στην ένταξη των προσφύγων στην αγορά εργασίας, κυρίως με τη μορφή δωρεών, δέσμευσης εργαζομένων και μαθημάτων επαγγελματικής προετοιμασίας. Αυτό αποτελεί ένα νέο πεδίο εταιρικής κοινωνικής ευθύνης η οποία λαμβάνει ολοένα και περισσότερο έδαφος. Αυτό γίνεται αντιληπτό με την αξιοποίηση της θεωρίας της ΕΚΕ και την ανάλυση της εταιρικής επικοινωνίας που εμφανίζεται σε ιστοσελίδες, δελτία τύπου και αναφορές βιωσιμότητας με τη βοήθεια ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου. Ακόμη παρατηρούμε ότι εταιρείες και δημόσιοι οργανισμοί αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη συλλογιστική της ΕΚΕ στον τομέα της ενσωμάτωσης προσφύγων, η οποία εκδηλώνεται σε μια ασυνεπή εταιρική επικοινωνία.

Επιπλέον, αυτή η ασυνέπεια στην επικοινωνία αντανακλά την απειρία των εταιρειών και των οργανισμών να αντιμετωπίσουν τις κοινωνικές διαδικασίες ένταξης των προσφύγων και τα συγκρουόμενα ενδοοργανωτικά συμφέροντα. Ο ρόλος των εταιρειών και των οργανισμών σε αυτόν τον τομέα είναι να επαναδιαπραγματευτούν εντός και εκτός του χώρου εργασίας, προκειμένου να προωθηθεί μια επιτυχημένη και μακροπρόθεσμη στρατηγική στην αγορά εργασίας για την ενσωμάτωση των προσφύγων.

3.1.3 ΑμεΑ

Η ευαισθητοποίηση κατά των διακρίσεων και υπέρ των ίσων ευκαιριών για Ανθρώπους με Αναπηρία θα λέγαμε ότι αυξάνεται διαχρονικά. Δράσεις που ξεκίνησαν ως μια επετειακή εκστρατεία για την υποστήριξη στρατιωτών με αναπηρίες που επέστρεψαν από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, έχουν πλέον εξελιχθεί σε ετήσιες εκδηλώσεις για την υποστήριξη ενός αυξανόμενου εργατικού δυναμικού ατόμων με αναπηρία (Office of Disability Employment Policy, 2015). Για παράδειγμα στις ΗΠΑ η ομοσπονδιακή υποστήριξη για την

ένταξη στο εργατικό δυναμικό αντικατοπτρίζεται επίσης στις πολιτικές των ΗΠΑ, όπως ο νόμος περί καινοτομίας και ευκαιριών εργατικού δυναμικού και ο νόμος για τους Αμερικανούς με αναπηρίες (ADA). Αυτές οι πολιτικές δεν αντικατοπτρίζουν μόνο κίνητρα για την αύξηση του εργατικού δυναμικού των εργαζομένων με αναπηρία, αλλά είναι τα προπύργια της βάσης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, ώστε να έχουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας. Ωστόσο, ενώ οι πολιτικές και κρατικές πλατφόρμες που ενθαρρύνουν την απασχόληση για άτομα με αναπηρίες επηρεάζουν τις πρακτικές πρόσληψης, οι αυξανόμενες κοινωνικές προσδοκίες ένταξης είναι πιο πιθανό να επηρεάζουν τις αποφάσεις τις στρατηγικές πρόσληψης.

Η υποστήριξη για την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία υπερβαίνει πλέον τις δημόσιες πολιτικές και τις εκστρατείες ευαισθητοποίησης. Υπάρχει αυξανόμενη πίεση για την καλύτερη υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία στην ανταγωνιστική αγορά εργασίας, όπου η ένταξη των ατόμων με αναπηρία θεωρείται ευρέως ως κοινωνική επιταγή. Σε μια έρευνα (Siperstein, Romano, Mohler, & Parker, 2006) το 87% των πελατών ανέφεραν την προτίμησή τους σε εταιρείες προστάτες που απασχολούν τακτικά άτομα με αναπηρία. Επιπλέον, υπάρχει ένας αυξανόμενος όγκος στοιχείων σχετικά με την οργανωτική αξία της πρόσληψης εργαζομένων με αναπηρία. Τα άτομα με αναπηρία αποτελούν ένα τεράστιο και αυξανόμενο τμήμα του πληθυσμού παγκοσμίως και οι εργαζόμενοι με αναπηρίες μπορεί να προσφέρουν συγκεκριμένη εικόνα για τις ανάγκες των καταναλωτών. Παρά αυτές τις τάσεις, πολλά άτομα με αναπηρία παραμένουν άνεργα ή υποαπασχολούμενα με μόνο το 30,2% των ατόμων με αναπηρία απασχολείται σε σύγκριση με το 73,8% των ατόμων χωρίς αναπηρία (Brennan-Curry, 2018). Το χαμηλό ποσοστό απασχόλησης, η δημόσια πολιτική και οι κοινωνικές απαιτήσεις υποδηλώνουν την ανάγκη για πιο καινοτόμες στρατηγικές για την πρόσληψη, πρόσληψη και διατήρηση εργαζομένων με αναπηρία.

Στην παρούσα έρευνα, με ενδιαφέρει ωστόσο περισσότερο αν οι άνθρωποι με αναπηρία αντιμετωπίζουν διακρίσεις στην καθημερινή τους εξυπηρέτηση από τους ΟΤΑ και αν υπάρχει μέριμνα και στρατηγική που να ενσωματώσει πολιτικές και δράσεις για την αντιμετώπιση αυτών των διακρίσεων.

3.1.4 Περιβαλλοντικά θέματα

Έννοιες όπως η αειφόρος ανάπτυξη καθώς και η περιβαλλοντική συνείδηση, εντάσσονται ολοένα και περισσότερο στη σφαίρα της Κοινωνικής Ευθύνης επιχειρήσεων και δημόσιων οργανισμών, για αυτό πλέον γίνεται λόγος για την Εταιρική Περιβαλλοντική Ευθύνη (ΕΠΕ). Η περιβαλλοντική πτυχή της ΕΚΕ ως ΕΠΕ ([Mazurkiewicz 2004](#)) ορίζεται πρακτικά η αντιμετώπιση θεμάτων όπως π.χ. η κάλυψη των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, η εξάλειψη των αποβλήτων και η μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας και παραγωγικότητας των πόρων που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις, ενώ λαμβάνονται υπόψη η περιβαλλοντική- κοινωνική-οικονομική διάσταση της αειφόρου ανάπτυξης.

Τα επιμέρους Συστήματα & Πρότυπα Διαχείρισης (π.χ. για το Περιβάλλον, την Ποιότητα, την Υγιεινή & Ασφάλεια Εργασίας, την ΕΚΕ, κ.λπ.) αποτελούν εργαλεία υιοθέτησης ΕΚΕ & ΕΠΕ, ενώ η ενσωμάτωση της αειφορίας ως πρακτικής στην οργανωτική δομή και κουλτούρα των επιχειρήσεων απαιτεί συστηματική προσπάθεια και ένα όραμα με στρατηγική υποστήριξης περιβαλλοντικών θεμάτων Κ.Ε.

3.1.5 Κλιματική αλλαγή

Σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη, οι επιπτώσεις της παγκόσμιας κλιματικής αλλαγής είναι πρωτοφανείς σε κλίμακα. Χωρίς κατάλληλη και άμεση δράση, θα αντιμετωπίσουμε όλο και περισσότερο σοβαρά ζητήματα, όπως ελλείψεις σε τρόφιμα, άνοδο της στάθμης της θάλασσας, πλημμύρες, ξηρασίες και καταστροφικά καιρικά φαινόμενα (The Global Issues of Climate Change, Ηνωμένα Έθνη). Η κλιματική αλλαγή προκαλείται κυρίως από αέρια θερμοκηπίου, τα δύο τρίτα των οποίων είναι διοξείδιο του άνθρακα, που παράγεται από την καύση ορυκτών καυσίμων. Για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, αποτελεσματικές δράσεις απαιτούν σοβαρή δέσμευση κυβερνήσεων και επιχειρήσεων.

Οι πρακτικές ΕΚΕ των εταιρειών μπορούν να διαδραματίσουν βασικό ρόλο στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης με τη μείωση των εκπομπών άνθρακα. Σήμερα, όλο και περισσότεροι εξετάζουν την ΕΚΕ για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής ως μια αναγκαιότητα και όχι μια εθελοντική πολυτέλεια. Η πιο κλασική και υιοθετημένη ιδέα ΕΚΕ είναι οι «τριπλοί στόχοι» του John Elkington, που συμπεριλαμβάνουν τους παράγοντες των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών προοπτικών. Οι πρακτικές ΕΚΕ επί του παρόντος υιοθετούνται καλά από εταιρείες στις ανεπτυγμένες χώρες, αλλά όχι στις

αναπτυσσόμενες χώρες. Ωστόσο, στις αναπτυσσόμενες χώρες που έχουν υιοθετήσει την ΕΚΕ, διατυπώνονται περισσότερο ως υποχρεωτικές ρυθμίσεις παρά εθελοντικές δράσεις.

Μία έρευνα χρήσιμη στην παρούσα είναι αυτή των [Granberg & Elander 2007](#), η οποία μελετά τη σχέση κλιματικής αλλαγής και τοπικής διακυβέρνησης στη Σουηδία. Εκεί περίπου οι μισοί δήμοι έχουν υιοθετήσει στόχους μετριασμού του κλιματικής αλλαγής σύμφωνα με τον εθνικό στόχο της μείωσης των κλιματικών επιπτώσεων, όπως διατυπώνεται στη σουηδική στρατηγική για το κλίμα. Αρκετοί δήμοι σκοπεύουν να πάνε πέρα από τους κανόνες συμμόρφωσης και στοχεύουν σε μεγαλύτερες μειώσεις εκπομπών από τους συμφωνημένους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι ενθαρρυντικό ότι ο μετριασμός των κλιματικών επιπτώσεων είναι ορατός πλέον στα έγγραφα τοπικής πολιτικής και ότι ο μετριασμός της κλιματικής αλλαγής αποτελεί ζήτημα υψηλής προτεραιότητας στις σουηδικές τοπικές αρχές διακυβέρνησης.

3.1.6 Κρίση πόρων (ενέργεια, νερό)

Το νερό και η ενέργεια είναι σημαντικοί πόροι για την ανθρώπινη ατομική και εταιρική δραστηριότητα, ενώ προβλέψεις για τις επόμενες δεκαετίες είναι δυσσείωνες ως προς τη διαθεσιμότητα αυτών των πόρων και τη βιωσιμότητα πολλών δραστηριοτήτων. Πολλοί επίσης σπάνιοι πόροι μπορεί να δυσκολέψουν άτομα και επιχειρήσεις, ενώ δράσεις όπως η ανακύκλωση ή η απεξάρτηση από βλαβερές και μη βιώσιμες πρακτικές μπορούν να επιφέρουν σημαντικά αποτελέσματα. Η συμβολή των ΟΤΑ στη βιωσιμότητα της χρήσης πόρων έγκειται στις πρακτικές που ακολουθεί, στις υπηρεσίες που διαχειρίζεται και στις εναλλακτικές που προσφέρει στους πολίτες ώστε να αξιοποιούν βιώσιμες δράσεις στην καθημερινή τους ζωή.

Η οικονομική ανάπτυξη και η κοινωνική στηρίζονται σε βασικούς πόρους όπως την ενέργεια και το νερό. Η βιωσιμότητα και των δύο πόρων έγινε απαραίτητη προκειμένου να επιτευχθούν αναπτυξιακές συνέργειες για να ξεπεραστούν οι προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής και της επισιτιστικής ασφάλειας που επιδεινώνονται από την πληθυσμιακή αύξηση και την αστικοποίηση που δημιουργούν μια δυναμική βάση για την αντιμετώπιση της πρόσβασης στις υπηρεσίες. Η αποδοτικότητα της ενέργειας και η αποτελεσματική αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας μαζί με τον μετριασμό της ρύπανσης των υδάτων μπορούν να μειώσουν το κόστος παροχής ενέργειας και νερού, να αυξήσουν την πρόσβαση

σε υπηρεσίες και να μειώσουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και ως εκ τούτου να μειώσουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις στην οικονομία και τη δημόσια υγεία.

3.1.7 Βιωσιμότητα και αειφορία

Η βιωσιμότητα περιγράφει την ικανότητα διατήρησης διαφόρων συστημάτων και διαδικασιών — περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά — με την πάροδο του χρόνου. Η αειφορία προήλθε από την οικονομία των φυσικών πόρων, αλλά έκτοτε κέρδισε ευρύτερο νόμισμα όσον αφορά τη βιώσιμη ανάπτυξη και την κοινωνική ισότητα. Η Κ.Ε. αναφέρεται συνήθως στη δέσμευση μιας εταιρείας ή οργανισμού να ασκεί την περιβαλλοντική και κοινωνική βιωσιμότητα και να είναι καλοί διαχειριστές του περιβάλλοντος και των κοινωνικών τοπίων στα οποία δραστηριοποιείται. Ορισμένες εταιρείες και οικονομολόγοι απέρριψαν την ιδέα της ΕΚΕ επειδή συνεπαγόταν μια υποχρέωση προς την κοινωνία και τις μελλοντικές γενιές πέρα από αυτές που περιέχονται στις δεσμευτικές νομικές απαιτήσεις των επιχειρήσεων. Ωστόσο, οι περισσότερες εταιρείες υιοθετούν τώρα κάποια έννοια της ΕΚΕ.

Οι προσεγγίσεις για την ΕΚΕ ποικίλλουν. Ορισμένες εταιρείες επενδύουν στην ΕΚΕ ως διαχείριση φήμης ή για να διατηρήσουν την κερδοφορία μιας εταιρείας, και ορισμένες επενδύουν στην ΕΚΕ από μια αίσθηση ηθικής υποχρέωσης προς την κοινωνία. Αυτοί οι πόροι επικεντρώνονται στη βιωσιμότητα και την ΕΚΕ κυρίως από την άποψη της ηθικής υποχρέωσης και προσφέρουν πληροφορίες για έννοιες ηθικής που σχετίζονται με την οικονομική βιωσιμότητα, την περιβαλλοντική βιωσιμότητα και την κοινωνική ισότητα.

Στη βιβλιογραφία έχει ήδη αναδειχθεί η σχέση της αειφορίας με τις τοπικές δομές διακυβέρνησης ([Holman 2009](#)). Σημείο αναφοράς για τις εξελίξεις στη μελέτη της οικολογικά ευαίσθητης ανάπτυξης αποτελεί το πρωτόκολλο του Κιότο, που υπογράφηκε το 1997 (ως συμπλήρωμα της Σύμβασης-Πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για τις Κλιματικές Μεταβολές του 1992) και τέθηκε μερικώς σε ισχύ από το 2005. Ορισμένες από τις τάσεις και τα ζητήματα που απασχολούν τη βιώσιμη ανάπτυξη στην Ευρώπη από τη δεκαετία του 1990 είναι: η προώθηση χρήσης «ενεργειακά καθαρών» μορφών μετακίνησης (π.χ. ηλεκτρικά αυτοκίνητα), η «βιωσιμότερη» αναθεώρηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, ο οικολογικός χαρακτηρισμός καταναλωτικών προϊόντων, η βιοτεχνολογία, η εξάλειψη φυλετικών και σεξιστικών διακρίσεων στον εργασιακό τομέα κλπ.

Ενώ η περιβαλλοντική βιωσιμότητα αποτελεί συνήθως μέρος της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, η ΕΚΕ δεν εστιάζει μόνο στη βιωσιμότητα. Για πολλές εταιρείες, η καλή μεταχείριση του περιβάλλοντος είναι σημαντική και αυτή η αξία μπορεί να

αντικατοπτρίζεται στα προγράμματα ΕΚΕ τους. Για παράδειγμα, για να εξουδετερώσουν τη ζημιά που προκαλεί η αυτοκινητοβιομηχανία της Ford στο περιβάλλον, προσπαθούν να ασκήσουν τη βιωσιμότητα και την κοινοτική ευθύνη στις πρακτικές ΕΚΕ τους προκειμένου να είναι όσο το δυνατόν πιο φιλικές προς το περιβάλλον. Προσπαθούν να περιορίσουν τη ζημιά που προκαλούν στο περιβάλλον, και το κάνουν εν μέρει μέσω της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.

3.1.8 Η ατζέντα 21

Η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης πρωτοεμφανίστηκε το 1980 στην πρώτη Παγκόσμια Στρατηγική για την Διατήρηση η οποία δημοσιεύτηκε από την Παγκόσμια Ένωση Διατήρησης (World Conservation Union) και η οποία αναγνώριζε ως στόχους τη διατήρηση των βασικών οικολογικών διαδικασιών, τη διαφύλαξη της γενετικής ποικιλότητας και βιώσιμη χρήση των πόρων (Adams, 1996). Σύμφωνα με αυτό τον ορισμό, βιώσιμη ανάπτυξη είναι η διατήρηση των απαραίτητων οικολογικών διαδικασιών και συστημάτων υποστήριξης της ζωής, η διατήρηση της βιοποικιλότητας και η βιώσιμη εκμετάλλευση των ειδών και των οικοσυστημάτων (European Commission Secretariat General, 2004). Όπως είναι προφανές ο ορισμός αυτός έδινε έμφαση στην ανάγκη διατήρησης ενός κρίσιμου φυσικού κεφαλαίου και στην διατήρηση της βιοποικιλότητας.

Ως τα μέσα της δεκαετίας του '90 τροποποιήσεις που αφορούσαν στον ορισμό της βιώσιμης ανάπτυξης πραγματοποιήθηκαν, με αυξανόμενη εστίαση σε κοινωνικά θέματα και απαίτηση για ταυτόχρονη επίτευξη οικονομικών («οικονομική βιωσιμότητα»), κοινωνικών («κοινωνικοπολιτική βιωσιμότητα») και περιβαλλοντικών («περιβαλλοντική βιωσιμότητα») αντικειμενικών στόχων. Αυτές οι τροποποιήσεις εκφράστηκαν επίσημα στην Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών στο Ρίο το 1992, στην οποία πάνω από 170 χώρες δεσμεύτηκαν πως η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης αποτελεί τη βασική ιδέα για τη μελλοντική τους ανάπτυξη, υπογράφοντας την «Agenda 21» και τη Διακήρυξη του Ρίο για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη. Η Agenda 21 ήταν αποτέλεσμα μίας εκτενούς ανάλυσης του τι χρειάζεται για να επιτευχθεί η βιώσιμη ανάπτυξη. Τα 40 κεφάλαιά της πάνω σε περιβαλλοντικά, οικονομικά, κοινωνικά θέματα και θέματα οργάνωσης περιέχουν οδηγίες για την ανάπτυξη διαδικασιών λήψης αποφάσεων με στόχο τη βιωσιμότητα.

3.2 Επιδράσεις τεχνολογικής εξέλιξης

Η τεχνολογική πρόοδος υπήρξε ο βασικός μοχλός ανάπτυξης καθόλη την παγκόσμια ιστορία, συμβάλλοντας αποφασιστικά στην ανάπτυξη της ανθρωπότητας. Ωστόσο οι δραματικές τεχνολογικές αλλαγές επιφέρουν σημαντικότερες επιδράσεις που συχνά ελλοχεύουν κινδύνους, τους οποίους η Κ.Ε. καλείται να αντιμετωπίσει.

3.2.1 Τεχνολογία και συμμετοχή στη διακυβέρνηση

Η διακυβέρνηση με την τεχνολογία αποτελεί μια νέα πραγματικότητα για τις συνέπειες της οποίας διατυπώνονται απόψεις που είτε αναγνωρίζουν τη συμβολή της τεχνολογίας στην ορθολογική λήψη αποφάσεων, ακόμη κι αν αυτό συνοδεύεται από περιορισμό του ρόλου του πολίτη, είτε θεωρούν ότι η ποιότητα της διαδικασίας λήψης απόφασης θα χειροτερεύσει. Διαμορφώνεται ένα νέο πλαίσιο διακυβέρνησης που αντιστοιχεί στη σύγχρονη παγκόσμια, εικονική και ψηφιακή οικονομία. Οι [Erete, & Burrell 2017](#) και οι [Musso et al. 2000](#) έχουν μελετήσει πώς μπορεί η τεχνολογία να χρησιμεύσει στην τοπική διακυβέρνηση και αυτοδιοίκηση.

Η ηλεκτρονική δημοκρατία, επίσης γνωστή ως ψηφιακή δημοκρατία ή διαδικτυακή δημοκρατία, είναι η χρήση της τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνίας (ΤΠΕ) σε διαδικασίες πολιτικής και διακυβέρνησης. Η ηλεκτρονική δημοκρατία ενσωματώνει την τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνιών του 21ου αιώνα για την προώθηση της δημοκρατίας. Είναι μια μορφή διακυβέρνησης στην οποία όλοι οι πολίτες κατάλληλης ηλικίας θεωρείται ότι έχουν δικαίωμα συμμετοχής στην πρόταση, ανάπτυξη και δημιουργία νόμων. Η ηλεκτρονική δημοκρατία περιλαμβάνει κοινωνικές, οικονομικές και πολιτιστικές συνθήκες που επιτρέπουν την ελεύθερη και ίση πρακτική πολιτικής ελευθερίας.

3.2.2 Βιοηθική

Οι δυνατότητες της νέας γενετικής είναι τόσες, που πολλοί πιστεύουν ότι ακόμα δεν έχουμε καν φανταστεί τι μπορεί να συμβεί στο μέλλον. Η γενετική μηχανική, για παράδειγμα, προσφέρει αναμφισβήτητα πολλά πλεονεκτήματα, ιδιαίτερα στον τομέα της γονιδιακής θεραπείας και στη παραγωγή φαρμάκων. Όμως προκύπτει και έντονος προβληματισμός με ηθικές και νομικές προεκτάσεις. Για παράδειγμα, η δυνατότητα να

προβλέπουμε την πιθανή μελλοντική εκδήλωση κάποιας γενετικής ασθένειας σε ένα άτομο έχει πάντοτε θετικές συνέπειες για το άτομο και την οικογένειά του; Πώς θα αντιμετωπίσει ένα μελλοντικό ασθενή μια ασφαλιστική εταιρεία; Επίσης, είναι ηθικό να έχουμε τη δυνατότητα να τροποποιούμε «κατά παραγγελία» τα κληρονομικά χαρακτηριστικά ενός ατόμου; Ποιο θα είναι το αποτέλεσμα στην περίπτωση που κάποιος θελήσει να εισαγάγει σε ένα έμβρυο γονίδια για συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που φυσιολογικά το άτομο δεν διαθέτει, όπως γονίδια για ξανθά μαλλιά, γαλανά μάτια, γονίδια που σχετίζονται με τον βαθμό ευφυΐας κτλ.;

Παρόμοιοι προβληματισμοί αναπτύσσονται και σε ό,τι αφορά τη δημιουργία και την απελευθέρωση στο περιβάλλον γενετικά τροποποιημένων οργανισμών, ιδίως φυτών. Πώς θα επηρεάσουν τους άλλους οργανισμούς που ζουν στο ίδιο περιβάλλον; Θα διαταραχθεί η ισορροπία του περιβάλλοντος; Όταν στο παρελθόν ένα είδος εισήχθη σε ένα οικοσύστημα από τον άνθρωπο, οι συνέπειες, τις περισσότερες φορές, ήταν αρνητικές. Σημαντικά είναι επίσης τα ερωτήματα που αφορούν την κατανάλωση των γενετικά τροποποιημένων προϊόντων. Είναι ασφαλή για την υγεία των καταναλωτών;

Οι προβληματισμοί που προκύπτουν από τις εφαρμογές της σύγχρονης βιολογίας και γενετικής εξετάζονται από τον επιστημονικό κλάδο της βιοηθικής. Κοινωνική Ευθύνη σύμφωνα με τη βιοηθική ασχολείται με τα θέματα ηθικής που έχουν σχέση με όλες τις μορφές ζωής και στοχεύει στη διατύπωση γενικών κανόνων σε σχέση με τις πρακτικές που εφαρμόζουμε, με σκοπό την ειρηνική ανάπτυξη της ανθρωπότητας και την αρμονική συνύπαρξή μας με το περιβάλλον.

3.2.3 Τεχνητή νοημοσύνη (AI)

Η πρόοδος της τεχνητής νοημοσύνης είναι εντυπωσιακή, με σημαντικά οφέλη σε πολλά επίπεδα. Ωστόσο υπάρχουν σοβαρά ερωτήματα με πολιτικές, κοινωνικές και ηθικές προεκτάσεις. Η γενική ανησυχία επικεντρώνεται στην τεχνολογική ανεργία ενώ εξίσου μεγάλα ερωτήματα υπάρχουν σχετικά με τις εφαρμογές της τεχνητής νοημοσύνης, την πρόσβαση στα δεδομένα και στη γνώση που παράγεται από την ανάλυση τους. Τα ευφυή συστήματα μαθαίνουν αναλύοντας μεγάλους όγκους δεδομένων και συνεχίζουν να προσαρμόζονται αναλύοντας τις αλληλεπιδράσεις με το περιβάλλον τους.

Πως μπορούμε όμως να εξασφαλίσουμε την ακεραιότητα και την αμεροληψία αυτής της διαδικασίας; Μία εταιρεία θα μπορούσε να εκπαιδεύσει τέτοια συστήματα ώστε να

μεροληπτούν προς όφελος της και σε βάρος συγκεκριμένων κατηγοριών πελάτων ή χρηστών: για παράδειγμα ο αλγόριθμος του συστήματος που ανακαλύπτει τους ιδανικούς υποψηφίους για μία μεγάλη εταιρεία θα μπορούσε να έχει υιοθετήσει -σκοπίμα ή όχι- μεροληψία σε σχέση με θέματα ίσων ευκαιριών.

Τα συστήματα αυτά θα πρέπει να αποκτήσουν διαφάνεια σχετικά με την διαδικασία λήψης αποφάσεων που εφαρμόζουν. Αυτό θα επιτρέψει τόσο την ανάλυση συγκεκριμένων περιπτώσεων, όσο και την εξασφάλιση της καλής εφαρμογής της τεχνολογίας – ευνοώντας επίσης την γενική κατανόηση και την ευρύτερη αποδοχή της.

3.2.4 Εικονική και επαυξημένη πραγματικότητα (VR & AR)

Τα χαρακτηριστικά που καθιστούν την τεχνολογία της εικονικής πραγματικότητας ιδιαίτερα ελκυστική είναι η δυνατότητα αλληλεπίδρασης με το χρήστη και η αίσθηση της εμπύθισης του μέσα σε έναν εικονικό κόσμο. Για το λόγο αυτόν, ένα μεγάλο μέρος της επιστημονικής έρευνας έχει επικεντρωθεί στην περαιτέρω ενίσχυση των δύο αυτών χαρακτηριστικών οδηγώντας στη δημιουργία σύνθετων συστημάτων εικονικής πραγματικότητας. Ωστόσο, τα συστήματα αυτά, παρά τις τεράστιες δυνατότητες που προσφέρουν, απαιτούν τη χρήση εξειδικευμένου εξοπλισμού εικονικής πραγματικότητας και για το λόγο αυτό δε θεωρούνται κατάλληλα για ευρεία χρήση. Η έλευση του διαδικτύου και η καθολική του αποδοχή ως το απόλυτο μέσο ανταλλαγής πληροφοριών δεν ήταν δυνατόν να αφήσουν ανεπηρέαστο το χώρο της εικονικής πραγματικότητας. Το αποτέλεσμα ήταν η ανάπτυξη κατάλληλων προτύπων, τα οποία οδήγησαν στη δημιουργία τρισδιάστατων διαδικτυακών εικονικών κόσμων, δίνοντας νέες δυνατότητες στον τρόπο επικοινωνίας στο διαδίκτυο. Το σημαντικότερο γεγονός ήταν η δυνατότητα ανάπτυξης εφαρμογών χαμηλού κόστους, οι οποίες απευθύνονται σε ένα ευρύ κοινό, όπως είναι το σύνολο των χρηστών του διαδικτύου. Σε αυτού του είδους τις εφαρμογές κατατάσσονται τα υπερμεσικά εκπαιδευτικά εικονικά περιβάλλοντα, τα οποία συνδυάζουν τα πλεονεκτήματα του

3.2.5 Διαδίκτυο των πραγμάτων/συσκευών (Internet of Things – IoT)

Μέχρι το 2050, περίπου το 66% του παγκόσμιου πληθυσμού θα ζει σε αστικά κέντρα. Αναμένονται οικονομικοί, κοινωνικοί και περιβαλλοντικοί μετασχηματισμοί και εγγενείς προκλήσεις. Η δημιουργία εξυπνότερων πόλεων μέσω της χρήσης της Τεχνολογίας

Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) και η αξιοποίηση της τεχνογνωσίας του Διαδικτύου των Πραγμάτων (IoT), αναμένεται να επιλύσει πολλές από αυτές τις προκλήσεις. Την τελευταία δεκαετία, έχει πραγματοποιηθεί πληθώρα μελετών σχετικά με τη χρήση αυτών των τεχνολογιών σε διάφορους τομείς. Τα ευρήματα υποδεικνύουν λειτουργική αποτελεσματικότητα, βελτιώσεις στις υπηρεσίες υποδομής και περιβαλλοντικά και κοινωνικά οφέλη. Ωστόσο, οι εφαρμογές έξυπνων πόλεων δημιουργούν ακούσιες προκλήσεις, πολλές από τις οποίες προκύπτουν από την ίδια τη χρήση του IoT.

Ωστόσο, η χρήση του IoT και των ΤΠΕ πυροδοτεί σημαντικές αλλαγές και προκλήσεις σε οργανισμούς και κοινωνία μέσω μιας αναπόφευκτης εξελισσόμενης διαδικασίας που έχει επιπτώσεις Κοινωνικής Ευθύνης, καθώς μια τέτοια αλλαγή δεν παράγει απαραίτητα θετικά αποτελέσματα για όλους. Κατά λάθος, η αναμενόμενη αλλαγή μπορεί να καταστήσει πιο δύσκολη την ενσωμάτωση των πολιτών με χαμηλό κοινωνικοοικονομικό, εθνοτικό και θρησκευτικό υπόβαθρο στις κοινότητές τους. Σε κάποιο βαθμό αυτά τα ζητήματα έχουν προκύψει αποκλείοντας κάπως τις επιχειρήσεις από τη διαδικασία και αφήνοντας τις αποφάσεις για τα προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν, συμπεριλαμβανομένου του καλύτερου τρόπου χρήσης των ΤΠΕ, συμπεριλαμβανομένων των IoT, από τις τοπικές αρχές διακυβέρνησης. Χρήσεις τέτοιων τεχνολογιών θα επηρεάσουν τον τρόπο με τον οποίο οι πολίτες ζουν και ασκούν τα δικαιώματά τους, καθώς θα πρέπει να αντιμετωπίσουν σημαντικά ηθικά ζητήματα και ζητήματα ασφαλείας. Π.χ. μέσω της πρόσβασης ενός ΟΤΑ σε προσωπικά δεδομένα ενός πολίτη θα ήταν πιθανή μία παραβίαση και διαρροή ευαίσθητων πληροφοριών, ακόμη και πρόκλησης κινδύνου από την κακόβουλη πρόσβαση σε έξυπνες συσκευές.

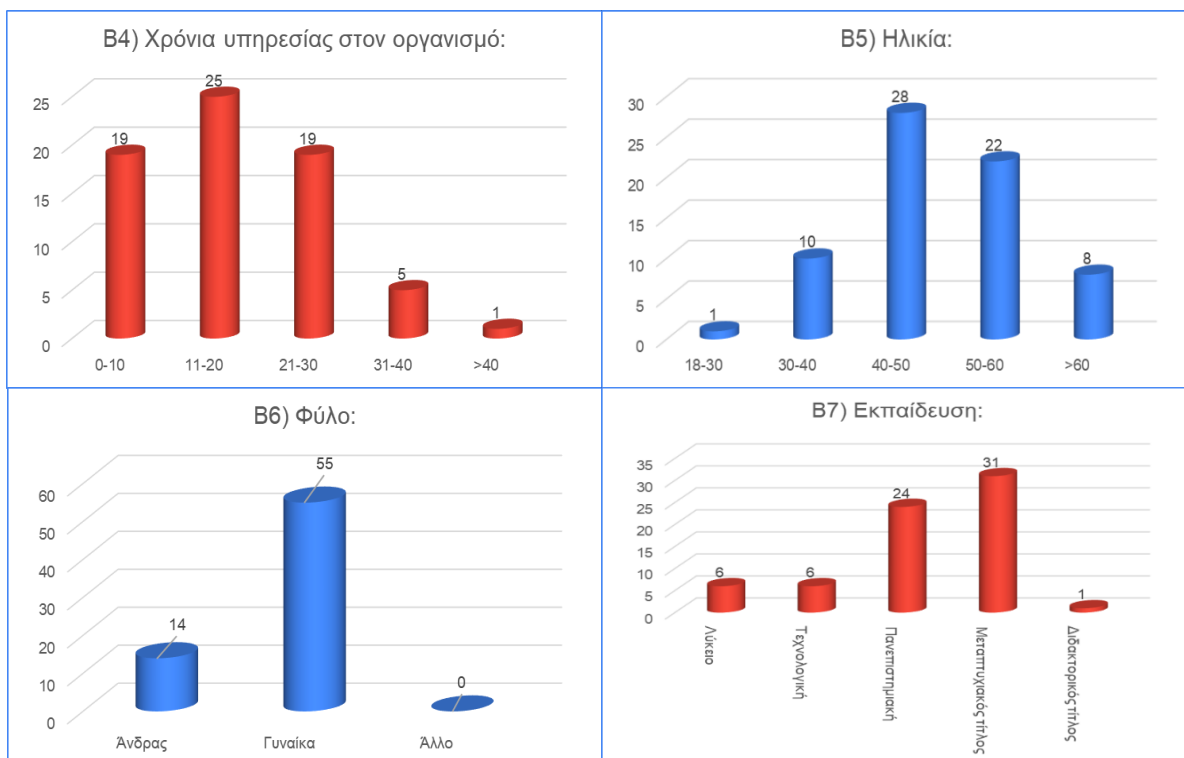
4 Στατιστική ανάλυση και συζήτηση

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζω τα αποτελέσματα της έρευνας με περιγραφικά στατιστικά και σχολιασμό. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από τέσσερις κύριες ενότητες, μία με εισαγωγικά και δημογραφικά στοιχεία και άλλες τρεις με ερωτήσεις σχετικές με την Κοινωνική Ευθύνη και τους ΟΤΑ, εστιασμένες σε τρεις θεματικές σχετικές με την Κοινωνική Ευθύνη: κοινωνικά ζητήματα, περιβαλλοντικά θέματα και προκλήσεις της τεχνολογικής εξέλιξης. Τα γραφήματα από όλες τις απαντήσεις παρατίθενται αναλυτικά στο

παράρτημα 5.2. Εδώ θα αναφερθώ σε σχολιασμό των αποτελεσμάτων και εστίαση στα σημαντικότερα σημεία.

4.1 Πληθυσμός στόχος και Δειγματοληψία

Με βάση το ερωτηματολόγιο που διαμορφώθηκε, ελήφθησαν συνολικά 69 απαντήσεις από διάφορους ΟΤΑ της Ελλάδας και με περισσότερους από έναν ερωτώμενους ανά ΟΤΑ. Αρχικά από το ερωτηματολόγιο έλαβα απαντήσεις σε κάποια δημογραφικά χαρακτηριστικά των ερωτώμενων, τα οποία αναφέρονται στην ηλικία, τη βαθμίδα εκπαίδευσης και τα έτη υπηρεσίας στον ΟΤΑ από τους ερωτώμενους. Παρατηρούμε ότι οι ερωτώμενοι αποτελούνται στην πλειοψηφία από γυναίκες, ενώ δεν εμφανίζεται εκπροσώπηση άλλου φύλου εκτός από άνδρας ή γυναίκα, παρόλο που δίδεται στο ερωτηματολόγιο η επιλογή. Οι ερωτώμενοι διαθέτουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο, με την υψηλότερη συχνότητα εμφάνισης να διαθέτει και μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών, ενώ ο μέσος όρος προϋπηρεσίας κυμαίνεται στην κλίμακα άνω των 20 ετών. Ο μέσος όρος ηλικίας είναι επίσης αρκετά υψηλός, με το 72% των ερωτώμενων να βρίσκεται στην περιοχή 40-60 ετών.

Οι απαντήσεις προέρχονται από ΟΤΑ σε ολόκληρη την Ελλάδα με ποικίλη συγκέντρωση και χαρακτηριστικά. Είναι σημαντικό ότι τα στοιχεία παρουσιάζουν διαστρωμάτωση τόσο κατά περιοχές, όσο και κατά βαθμίδα συμμετέχοντα στον οργανισμό. Εκτός από τους διάφορους ΟΤΑ από τους οποίους λαμβάνουμε απαντήσεις, εργαζόμενοι από

διαφορετικές θέσεις, διευθυντικές και μη, δίδουν απαντήσεις πολλές φορές και από τον ίδιο τον οργανισμό.

Count of B1) Ονομασία και τοποθεσία οργανισμού:	
1. Δήμος Αγίας Βαρβάρας	1
2. Δήμος Αθηναίων	8
3. Δήμος Αιγιάλεω	1
4. Δήμος Καβάλας	2
5. Δήμος Καβάλας	1
6. Δήμος Καλαμπακίου	1
7. Δήμος Καρύστου	1
8. Δήμος Κερατσινίου Δραπετσώνας	13
9. Δήμος Κομοτηνής	1
10. Δήμος Κορυδαλλού	4
11. Δήμος Λαμίας	2
12. Δήμος Λεβαδέων, Λιβαδειά	1
13. Δήμος Μακρακώμης	1
14. Δήμος Μαντουδίου, Λίμνης, Αγίας Άννας	1
15. Δήμος Ναυπλιέων, Ναύπλιο	2
16. Δήμος Νεάπολης-Συκεών, Θεσσαλονίκη	12
17. Δήμος Νέας Σμύρνης, Αττική	1
18. Δήμος Νικαιας-Αγίου Ιωάννη Ρέντη	1
19. Δήμος Π. Φαλήρου	6
20. Δήμος Περιστερίου	3
21. Δήμος Τήνου	3
22. ΜΑΘ ΑΕ ΑΟΤΑ	1
23. ΠΕΔ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΝΙΑΣ	1
24. This is Athens, Αθήνα	1
Σύνολο	69

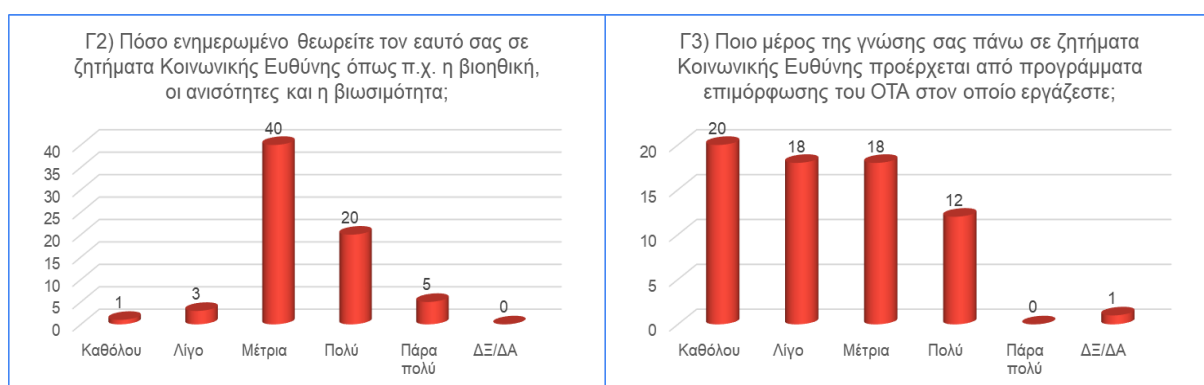
Είναι σημαντικό ότι το δείγμα μου περιλαμβάνει διαφορετικούς ΟΤΑ από όλοι την Ελλάδα, καθώς και εργαζόμενους από διαφορετικές θέσεις και βαθμίδες. Ωστόσο, αυτό καθιστά το δείγμα σχετικά μικρό, με συνολικά 69 απαντήσεις ερωτώμενων από 24 διαφορετικούς ΟΤΑ. Θα ήταν επιθυμητή μεγαλύτερη συγκέντρωση πληροφοριών, ωστόσο ο συνολικός πληθυσμός των ΟΤΑ στην Ελλάδα δεν είναι πολύ μεγάλος, επομένως αυτός ο αριθμός εμπειριστατωμένων εκπροσώπων ΟΤΑ είναι σημαντικό ποσοστό για να το θεωρούμε αντιπροσωπευτικό του πληθυσμού. Επιπρόσθετα, το ερωτηματολόγιο παραμένει ενεργό για συγκέντρωση περισσότερων στοιχείων και σκοπεύω να προσχωρήσω σε περισσότερη ανάλυση στο μέλλον. Ένα ακόμη σημείο που θα μπορούσε να προστεθεί είναι ένα κομμάτι ανάλυσης σχετικά με τα χαρακτηριστικά των Δήμων, το οποίο σκοπεύω να συμπεριλάβω σε επέκταση της παρούσας έρευνας.

4.2 Ανάλυση απαντήσεων για την Κ.Ε.

Στην πρώτη ενότητα του ερωτηματολογίου οι ερωτώμενοι απάντησαν σε γενικές ερωτήσεις σχετικά με τη σημασία της Κοινωνικής Ευθύνης, την επιρροή των ΟΤΑ στην Ελλάδα και τη σημασία της επιμόρφωσης. Η σημασία της Κοινωνικής Ευθύνης αναγνωρίζεται σε πολύ υψηλά ποσοστά.

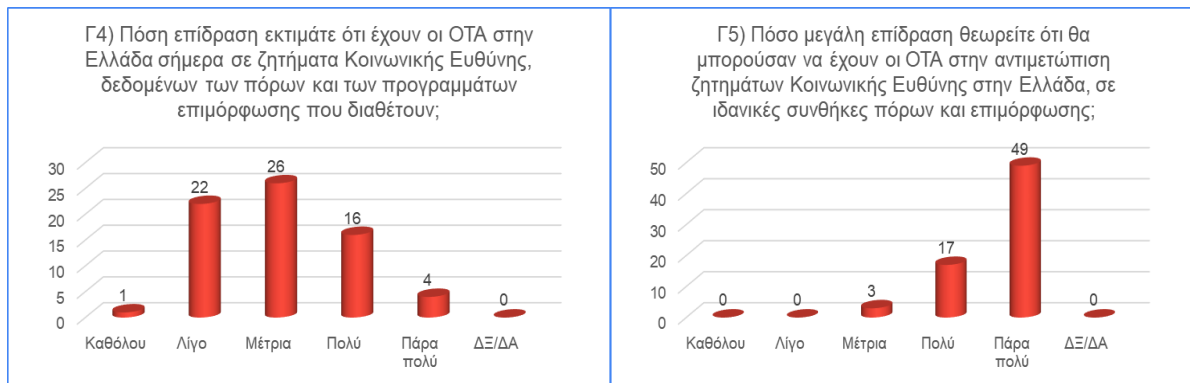

Ωστόσο, αν και οι ερωτώμενοι δηλώνουν ενημερωμένοι σε επίπεδα τουλάχιστον μέτρια και άνω του μετρίου σε θέματα Κοινωνικής Ευθύνης, αναγνωρίζουν ότι μικρό τμήμα της ενημέρωσής τους προέρχεται από προγράμματα επιμόρφωσης των ΟΤΑ στους οποίους

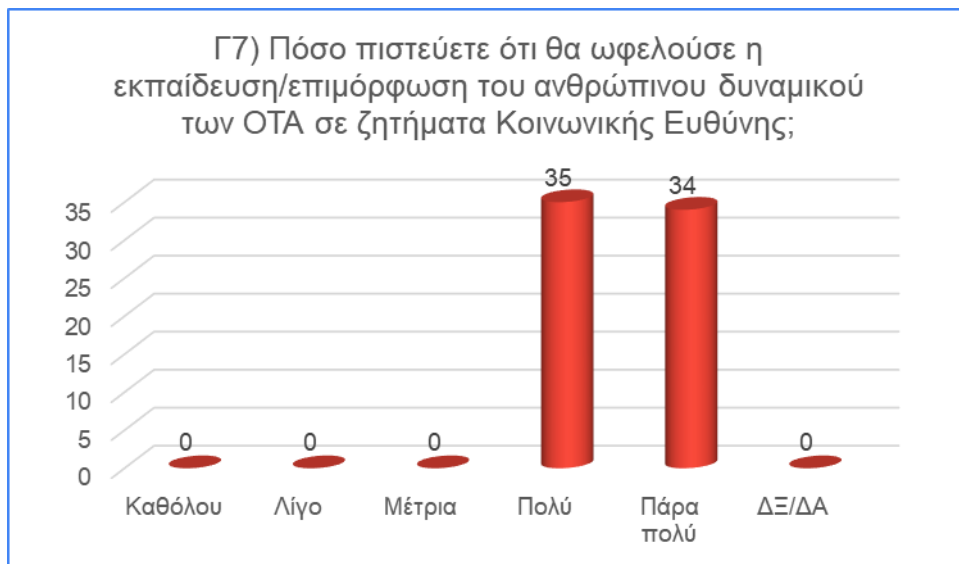

απασχολούνται.

Επιπρόσθετα αναγνωρίζεται ότι οι ΟΤΑ στην παρούσα κατάσταση λειτουργίας τους κατέχουν θέση μέτριας επιρροής σε ζητήματα Κ.Ε., ενώ σε ιδανικές συνθήκες πόρων και επιμόρφωσης η επιρροή τους εκτιμάται ότι θα ήταν πολύ πιο αποτελεσματική.

Εκτός από τη σημασία της Κ.Ε., από τους ερωτώμενους αναγνωρίζεται και η σημασία της επιμόρφωσης του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ σε ζητήματα Κοινωνικής Ευθύνης, ως σημαντικότερο γενικό αποτέλεσμα της παρούσας έρευνας.

Στις επόμενες ενότητες έχουμε τις απαντήσεις σε τρεις τομείς ζητημάτων: κοινωνικά, περιβαλλοντικά και προκλήσεις τεχνολογίας.

4.3 Κοινωνική ευθύνη και κοινωνικά ζητήματα

Αρχικά ως προς τα κοινωνικά ζητήματα αναγνωρίζεται από τους ερωτώμενους ότι οι ΟΤΑ στην Ελλάδα μπορούν να βοηθήσουν στην αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων, όπως φτώχεια, ανεργία, ανισότητες, ρατσισμός κ.ά. αλλά και ότι η απόδοσή τους έχει επηρεαστεί από την οικονομική κρίση του 2010, πιθανότατα από την υποστελέχωση και την έλλειψη πόρων ή αντίστοιχα από τις αυξημένες ανάγκες υπηρεσιών σε σχέση με τους ίδιους

διαθέσιμους πόρους. Σε αυτό το σημείο το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει και μία ερώτηση σχετικά με πιθανές προτάσεις των ερωτώμενων για βελτίωση θεμάτων Κοινωνικής Ευθύνης

στην Ελλάδα, τις οποίες όμως θα σχολιάσω στην κατακλείδα.

Σημαντικός προβληματισμός εκφράζεται για τα κοινωνικά προβλήματα που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν οι ΟΤΑ στην Ελλάδα την επόμενη 20ετία, καθώς και για ελλείψεις των ΟΤΑ στην Ελλάδα σε εκπαίδευση και επιμόρφωση ανθρώπινου δυναμικού για την αντιμετώπιση σύγχρονων κοινωνικών ζητημάτων.

Σε περισσότερα στατιστικά τα οποία παρουσιάζονται με αντίστοιχα γραφήματα στο παράρτημα, οι ερωτώμενοι συμφωνούν σε υψηλά ποσοστά ότι η επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ στην Ελλάδα θα συμβάλλει στην αντιμετώπιση σημαντικών κοινωνικών ζητημάτων, όπως:

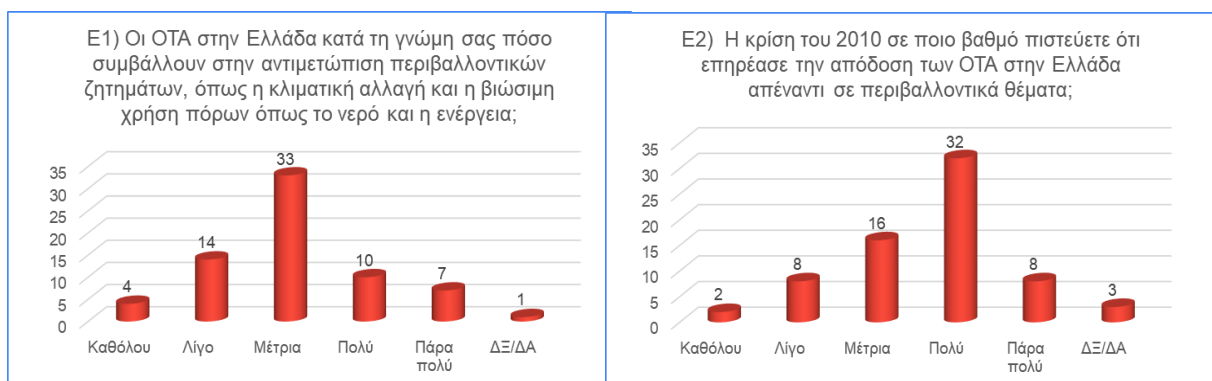
- διακρίσεων κατά της ΛΟΑΤ+ (ομοφυλόφιλοι, αμφιφυλόφιλου, τρανσέξουαλ, κ.ά.) κοινότητας,
- ανισοτήτων και προσβασιμότητας για Ανθρώπους με Αναπηρίες (ΑμεΑ)
- ανισοτήτων και διακρίσεων απέναντι σε μειονοτικές ομάδες όπως πρόσφυγες και μετανάστες,
- άνισων ευκαιριών και διακρίσεων απέναντι στους εισοδηματικά ασθενέστερους.

Ως προς τα κοινωνικά ζητήματα, οι ερωτώμενοι θεωρούν το προσωπικό των ΟΤΑ μη επαρκώς εκπαιδευμένο.

4.4 Κοινωνική ευθύνη και περιβαλλοντικά ζητήματα

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η διαφοροποίηση των ερωτώμενων ως προς τα περιβαλλοντικά ζητήματα, όπου η επίδραση των ΟΤΑ κρίνεται μέτρια, αναγνωρίζοντας κυρίως ένα κοινωνικό πρόσημο στις υπηρεσίες που παρέχουν οι ΟΤΑ. Ωστόσο και σε αυτές τις υπηρεσίες η επίδραση της κρίσης του 2010 αναγνωρίζεται ως σημαντική.

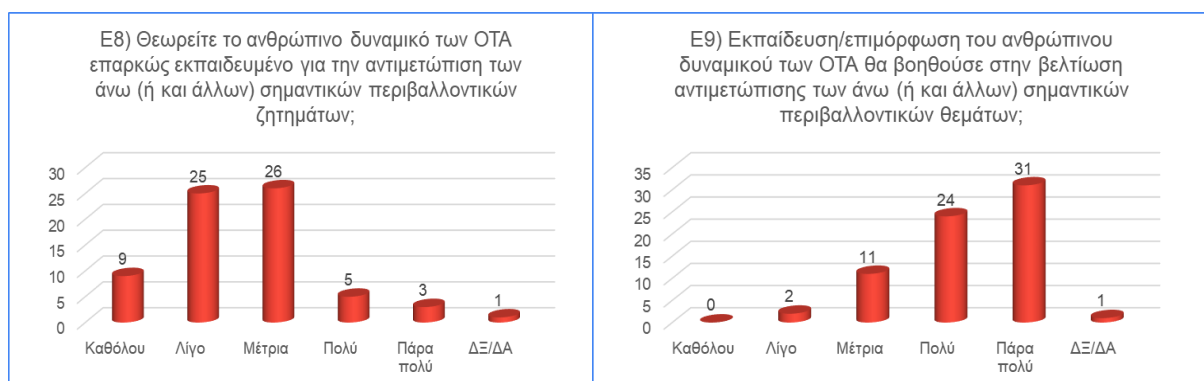
Ωστόσο υψηλός εμφανίζεται ο προβληματισμός για τα περιβαλλοντικά που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν οι ΟΤΑ στην Ελλάδα την επόμενη 20ετία, καθώς και για ελλείψεις των ΟΤΑ στην Ελλάδα σε εκπαίδευση και επιμόρφωση ανθρώπινου δυναμικού για την αντιμετώπιση σύγχρονων περιβαλλοντικών ζητημάτων.

Σε περισσότερα στατιστικά τα οποία παρουσιάζονται με αντίστοιχα γραφήματα στο παράρτημα, οι ερωτώμενοι συμφωνούν σε υψηλά ποσοστά ότι η επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ στην Ελλάδα θα συμβάλει στην αντιμετώπιση σημαντικών περιβαλλοντικών ζητημάτων, όπως:

- η κλιματική αλλαγή
- βέλτιστη διαχείριση πόρων όπως το νερό, η ενέργεια κ.ά.,
- ζητήματα βιωσιμότητας και αειφορίας (για περιβαλλοντικές επιδράσεις στις μελλοντικές γενιές)

Όμως η επίδραση των ΟΤΑ σε περιβαλλοντικά ζητήματα εκφράζεται μεν ως σημαντική αλλά σε μικρότερο βαθμό από ότι στα κοινωνικά ζητήματα. Και σε αυτό τον τομέα όμως, οι ερωτώμενοι θεωρούν το προσωπικό των ΟΤΑ μη επαρκώς εκπαιδευμένο,

ενώ προγράμματα επιμόρφωσης αναμένεται να έχουν σημαντικές θετικές επιδράσεις.

Συνεχίζοντας στο τμήμα των προκλήσεων τεχνολογικής εξέλιξης, όπως και για τα περιβαλλοντικά ζητήματα η επίδραση των ΟΤΑ κρίνεται μέτρια, αναγνωρίζοντας κυρίως ένα κοινωνικό πρόσημο στις υπηρεσίες που παρέχουν οι ΟΤΑ. Ωστόσο και σε αυτές τις υπηρεσίες η επίδραση της κρίσης του 2010 αναγνωρίζεται ως σημαντική.

4.5 Κοινωνική ευθύνη και προκλήσεις τεχνολογίας

Υψηλός εμφανίζεται ο προβληματισμός για τις προκλήσεις της τεχνολογίας που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν οι ΟΤΑ στην Ελλάδα την επόμενη 20ετία, καθώς και για ελλείψεις των ΟΤΑ στην Ελλάδα σε εκπαίδευση και επιμόρφωση ανθρώπινου δυναμικού για την αντιμετώπιση σύγχρονων τεχνολογικών προκλήσεων.

Σε περισσότερα στατιστικά τα οποία παρουσιάζονται με αντίστοιχα γραφήματα στο παράρτημα, οι ερωτώμενοι συμφωνούν σε υψηλά ποσοστά ότι η επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ στην Ελλάδα θα συμβάλλει στην αντιμετώπιση σημαντικών ζητημάτων τεχνολογικής εξέλιξης, όπως:

- ζητημάτων κυβερνο-ασφάλειας, όπως η προστασία προσωπικών δεδομένων, οι επιθέσεις από χάκερς, ο ψηφιακός εκφοβισμός (bullying) κ.ά.
- θέματα διακυβέρνησης και βελτίωσης των δημοκρατικών διαδικασιών
- και σε μικρότερο βαθμό ζητημάτων βιοηθικής, όπως τα μεταλλαγμένα τρόφιμα, οι παρεμβάσεις στο ανθρώπινο γονιδίωμα, κ.ά.

Και σε ζητήματα τεχνολογικών προκλήσεων η επίδραση των ΟΤΑ εκφράζεται μεν ως σημαντική, αλλά σε μικρότερο βαθμό από ότι στα κοινωνικά ζητήματα, ενώ επίσης σε αυτό τον τομέα οι ερωτώμενοι θεωρούν το προσωπικό των ΟΤΑ μη επαρκώς εκπαιδευμένο, ενώ προγράμματα επιμόρφωσης αναμένεται να έχουν σημαντικές θετικές επιδράσεις.

4.6 Ενδείξεις συσχέτισης

Ως πρώτο βήμα περεταίρω ανάλυσης, σχημάτισα και ένα πίνακα συσχέτισης μεταξύ των αποτελεσμάτων. Παρόλο που η συσχέτιση μάλλον δε λειτουργεί καλά σε ποιοτικά αποτελέσματα κλίμακας Likert, είναι μία ένδειξη που μπορεί να μας οδηγήσει σε αποτελέσματα που εμφανίζουν πολλές ομοιότητες. Με κόκκινο χρώμα σημειώνονται συσχετίσεις τουλάχιστον 98%.

	Γ1)	ΠΓ2)	ΠΓ3)	ΠΓ4)	ΠΓ5)	ΠΓ6)	ΠΓ7)	ΠΓ8)	ΠΔ1)	ΚΔ2)	ΗΔ3)	ΠΔ4)	ΚΔ5)	ΣΔ6)	ΣΔ7)	ΣΔ8)	ΣΔ9)	ΕΕ1)	ΕΕ2)	ΙΕ3)	ΠΕ4)	ΚΕ5)	ΣΕ6)	ΣΕ7)	ΣΕ8)	ΕΕ9)	ΕΣΤ1)	ΣΤ2)	ΣΤ3)	ΣΤ4)	ΣΤ5)	ΣΤ6)	ΣΤ7)	ΣΤ8)			
Γ1) Π	1,00																																				
Γ2) Π	0,62	1,00																																			
Γ3) Π	0,58	0,85	1,00																																		
Γ4) Π	0,63	0,93	0,93	1,00																																	
Γ5) Π	1,00	0,62	0,59	0,64	1,00																																
Γ6) Ο	0,72	0,92	0,88	0,93	0,72	1,00																															
Γ7) Π	0,94	0,69	0,65	0,70	0,94	0,85	1,00																														
Γ8) Π	0,36	0,39	0,45	0,42	0,36	0,50	0,37	1,00																													
Δ1) Κ	0,98	0,75	0,69	0,75	0,98	0,83	0,97	0,39	1,00																												
Δ2) Η	0,85	0,79	0,74	0,79	0,85	0,94	0,97	0,42	0,92	1,00																											
Δ3) Π	0,99	0,65	0,62	0,67	0,99	0,79	0,98	0,38	0,99	0,92	1,00																										
Δ4) Κ	0,92	0,77	0,73	0,79	0,92	0,91	0,99	0,40	0,96	0,99	0,96	1,00																									
Δ5) Σ	0,88	0,80	0,76	0,81	0,88	0,94	0,98	0,41	0,94	1,00	0,94	1,00	1,00																								
Δ6) Ξ	0,96	0,76	0,70	0,75	0,96	0,87	0,99	0,39	0,99	0,97	0,98	0,99	0,98	1,00																							
Δ7) Σ	0,90	0,79	0,74	0,79	0,89	0,93	0,98	0,41	0,95	1,00	0,95	1,00	1,00	0,98	1,00																						
Δ8) Σ	0,90	0,86	0,78	0,84	0,90	0,94	0,96	0,41	0,96	0,98	0,94	0,99	0,99	0,98	0,99	1,00																					
Δ9) Ε	0,53	0,87	0,94	0,98	0,53	0,85	0,56	0,44	0,64	0,65	0,54	0,66	0,68	0,63	0,66	0,73	1,00																				
Ε1) Σ	0,64	0,97	0,92	0,98	0,65	0,90	0,67	0,43	0,76	0,75	0,66	0,76	0,78	0,75	0,76	0,84	0,96	1,00																			
Ε2) Ι	0,75	0,90	0,87	0,92	0,75	1,00	0,88	0,46	0,85	0,96	0,82	0,93	0,96	0,90	0,95	0,96	0,82	0,88	1,00																		
Ε3) Π	1,00	0,67	0,62	0,67	1,00	0,76	0,95	0,38	0,99	0,87	0,99	0,93	0,90	0,97	0,91	0,92	0,57	0,69	0,78	1,00																	
Ε4) Κ	0,87	0,79	0,73	0,79	0,87	0,93	0,98	0,40	0,93	1,00	0,93	0,99	1,00	0,97	1,00	0,98	0,65	0,75	0,95	0,89	1,00																
Ε5) Ξ	0,92	0,85	0,79	0,84	0,92	0,93	0,96	0,45	0,97	0,97	0,95	0,98	0,98	0,99	0,98	1,00	0,73	0,84	0,94	0,94	0,97	1,00															
Ε6) Σ	0,94	0,80	0,75	0,80	0,94	0,91	0,98	0,42	0,98	0,98	0,97	1,00	0,99	1,00	0,99	0,99	0,68	0,79	0,93	0,95	0,98	1,00	1,00														
Ε7) Σ	0,93	0,81	0,75	0,81	0,93	0,92	0,98	0,44	0,98	0,98	0,96	0,99	0,99	0,99	0,99	1,00	0,69	0,80	0,94	0,95	0,98	1,00	1,00	1,00													
Ε8) Ε	0,57	0,87	0,96	0,97	0,58	0,85	0,59	0,43	0,68	0,67	0,58	0,69	0,71	0,66	0,69	0,75	0,99	0,97	0,83	0,61	0,67	0,76	0,72	0,72	1,00												
Ε9) Ε	0,95	0,80	0,74	0,80	0,95	0,89	0,97	0,42	0,99	0,95	0,97	0,98	0,97	0,99	0,98	0,99	0,69	0,80	0,91	0,97	0,96	0,99	1,00	1,00	0,72	1,00											
ΣΤ1)	0,70	0,95	0,94	0,99	0,70	0,94	0,75	0,43	0,80	0,82	0,72	0,83	0,84	0,80	0,83	0,88	0,96	0,99	0,93	0,74	0,82	0,89	0,85	0,85	0,97	0,85	1,00										
ΣΤ2)	0,75	0,91	0,88	0,93	0,75	1,00	0,87	0,48	0,85	0,95	0,81	0,93	0,95	0,89	0,94	0,95	0,83	0,90	1,00	0,78	0,95	0,95	0,93	0,93	0,84	0,91	0,94	1,00									
ΣΤ3)	0,95	0,72	0,68	0,73	0,95	0,87	1,00	0,40	0,98	0,97	0,99	0,99	0,98	1,00	0,99	0,97	0,60	0,71	0,89	0,96	0,98	0,98	0,99	0,99	0,64	0,99	0,78	0,89	1,00								
ΣΤ4)	0,92	0,81	0,75	0,81	0,91	0,93	0,98	0,40	0,97	0,99	0,96	1,00	0,99	0,99	1,00	1,00	0,69	0,80	0,94	0,93	0,99	0,99	1,00	1,00	0,71	0,99	0,85	0,94	0,99	1,00							
ΣΤ5)	0,95	0,79	0,74	0,79	0,95	0,89	0,98	0,40	0,99	0,96	0,98	0,99	0,98	1,00	0,98	0,99	0,67	0,79	0,91	0,97	0,97	0,99	1,00	1,00	0,71	1,00	0,84	0,91	0,99	0,99	1,00						
ΣΤ6)	0,83	0,91	0,86	0,91	0,83	0,98	0,91	0,46	0,91	0,96	0,87	0,96	0,97	0,94	0,97	0,98	0,81	0,90	0,99	0,86	0,96	0,98	0,97	0,97	0,83	0,96	0,94	0,99	0,93	0,97	0,96	1,00					
ΣΤ7)	0,89	0,84	0,76	0,82	0,89	0,94	0,97	0,41	0,95	0,99	0,94	0,99	0,99	0,98	1,00	1,00	0,69	0,80	0,96	0,91	0,99	0,99	0,99	0,99	0,71	0,98	0,86	0,95	0,98	1,00	0,98	0,98	1,00				
ΣΤ8)	0,55	0,88	0,94	0,97	0,56	0,85	0,57	0,43	0,66	0,66	0,56	0,67	0,69	0,65	0,67	0,74	1,00	0,97	0,82	0,59	0,66	0,75	0,70	0,70	1,00	0,71	0,96	0,84	0,82	0,70	0,69	0,82	0,70	1,00			

Πίνακας 1: Συσχετίσεις αποτελεσμάτων. Με κόκκινο χρώμα σημειώνονται συσχετίσεις τουλάχιστον 98%.

Από αυτόν τον πίνακα δε μπορούμε να εξάγουμε βέβαια συμπεράσματα, διακρίνουμε όμως κάποιες συσχετίσεις, όπως για παράδειγμα ότι μία ομάδα ερωτήσεων που είχε όμοια μορφή απαντήσεων είναι τα ποσοστά που θεωρούν:

- σημαντική την αντιμετώπιση ζητημάτων Κ.Ε. στη σύγχρονη Ελλάδα
- θα μπορούσαν να έχουν ιδανικά οι ΟΤΑ μεγάλη επίδραση στην Κ.Ε. στην Ελλάδα
- κρίσιμα τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα στην Ελλάδα της επόμενης 20ετίας
- ότι εκπαίδευση/επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ θα βοηθούσε στην αντιμετώπιση των άνω ζητημάτων

5 Συμπεράσματα

Αυτή η έρευνα επικεντρώθηκε σε θέματα Κοινωνικής Ευθύνης που αφορούν ΟΤΑ στην Ελλάδα. Σύμφωνα με το ερωτηματολόγιο που εκπονήθηκε και τα αποτελέσματα που συγκεντρώθηκαν, αλλά και σύμφωνα με τη σχετική διεθνή βιβλιογραφία, η έννοια της Κοινωνικής Ευθύνης δεν αφορά μόνο τον ιδιωτικό τομέα αλλά και δημόσιους οργανισμούς όπως οι ΟΤΑ, οι οποίοι παρέχουν πλήθος υπηρεσιών και έρχονται σε επαφή με τους πολίτες αναφορικά με ποικίλα ζητήματα που τους απασχολούν. Το σημαντικότερο αποτέλεσμα της έρευνας είναι ότι οι εργαζόμενοι στους ΟΤΑ στην Ελλάδα έχουν επίγνωση του κομβικού ρόλου των οργανισμών τους σε μια σειρά από κοινωνικά, περιβαλλοντικά και τεχνολογικά ζητήματα, καθώς επίσης αναγνωρίζουν ότι υπάρχει σημαντική έλλειψη κεντρικής επιμόρφωσης σε θέματα Κοινωνικής Ευθύνης, με αποτέλεσμα η ενημέρωση επί αυτών των θεμάτων να επαφίεται στην ατομική πρωτοβουλία των εργαζομένων. Η έρευνα επίσης κατέδειξε ότι οι εργαζόμενοι στους ΟΤΑ στην Ελλάδα αναδεικνύουν ως καίρια τα ζητήματα Κοινωνικής Ευθύνης που θα κληθεί να αντιμετωπίσει Ελλάδα την επόμενη 20ετία, αναγνωρίζουν τις επιπτώσεις της κρίσης του 2010 στην αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών και θεωρούν πως προγράμματα επιμόρφωσης ή εκπαίδευσης θα επέφεραν σημαντικά αποτελέσματα Κοινωνικής Ευθύνης. Στα αποτελέσματα αυτά διακρίνουν κυρίως τα κοινωνικού χαρακτήρα, αναγνωρίζονται όμως ως αρκετά σημαντικά και τα αποτελέσματα σε ζητήματα περιβαλλοντικά και τεχνολογικής εξέλιξης.

Άμεσα σχετιζόμενη στη βιβλιογραφία συνεχίζεται η συζήτηση γύρω από τη συμμετοχή των εταιρειών στην παγκόσμια διακυβέρνηση, που έχει χαρακτηριστεί με τον όρο “Εταιρική Πολιτική Ευθύνη”. Για παράδειγμα, οι [Tempels et al. \(2017\)](#), βασίζονται στην έννοια της εταιρικής ταυτότητας/ιθαγένειας για να υποστηρίξουν ότι οι εταιρείες και οι κυβερνήσεις μοιράζονται την ευθύνη για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων. Επιπλέον, θεωρούν τις εταιρείες υπεύθυνες για τη βοήθεια ή την ώθηση κυβερνήσεις να εκπληρώσει τις ευθύνες της απέναντι στην κοινωνία. Μια άλλη οπτική προέρχεται από τον [Djelic & Etchanchu \(2017\)](#), οι οποίοι περιέγραψαν τον πολιτικό ρόλο της ΕΚΕ διερευνώντας διαφορετικές ιστορικές περιόδους για να καταλήξουν στο συμπέρασμα ότι οι εταιρείες έχουν διαδραματίσει σχετικούς κοινωνικούς και πολιτικούς ρόλους.

Παράρτημα

Α. Ερωτηματολόγιο

Αξιότιμες Κυρίες,

Αξιότιμοι Κύριοι,

Ονομάζομαι Κωνσταντίνος Χατζημωράκης και σας αποστέλλω ένα ερωτηματολόγιο πάνω σε θέματα Κοινωνικής Ευθύνης και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα. Η έρευνα πραγματοποιείται στο πλαίσιο διπλωματικής εργασίας του Διδρυματικού-Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών "Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση". Οι απαντήσεις θα παραμείνουν αυστηρά ανώνυμες και θα αξιοποιηθούν αποκλειστικά για τους σκοπούς της παρούσας έρευνας. Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για την πολύτιμη συμβολή και το χρόνο σας.

Κοινωνική Ευθύνη και Ο.Τ.Α. στην Ελλάδα

Το παρόν ερωτηματολόγιο μελετά το ρόλο των **Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης** (Δήμους-Περιφέρειες) σε θέματα **Κοινωνικής Ευθύνης** στην Ελλάδα.

Ως **Κοινωνική Ευθύνη (ΚΕ)** ορίζουμε τις **ενέργειες οργανισμών προς όφελος της κοινωνίας**. Περιλαμβάνει ερωτήσεις για κοινωνικά θέματα όπως οι *ανισότητες* και οι *μειονότητες*, περιβαλλοντικά θέματα όπως η *κλιματική αλλαγή* και η *βιωσιμότητα*, αλλά και ερωτήσεις σχετικά με τις σύγχρονες προκλήσεις της τεχνολογίας όπως η *βιοηθική*.

Η έρευνα πραγματοποιείται στο πλαίσιο διπλωματικής εργασίας του Διδρυματικού-Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών "Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση". Οι απαντήσεις θα παραμείνουν αυστηρά ανώνυμες και θα αξιοποιηθούν αποκλειστικά για τους σκοπούς της παρούσας έρευνας. Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για την πολύτιμη συμβολή και το χρόνο σας.

Α) ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Συναινώ στην αποθήκευση και επεξεργασία των πληροφοριών του ακόλουθου ερωτηματολογίου για τους σκοπούς αυτής της έρευνας, ακολουθώντας τη λήψη όλων των μέτρων για την ασφάλεια των προσωπικών δεδομένων και την προστασία τους από οποιασδήποτε μορφής αθέμιτη χρήση ή επεξεργασία. Προσωπικές πληροφορίες όπως email, ηλικία, κλπ. χρησιμοποιούνται μόνο για ερευνητικούς σκοπούς και δε θα δημοσιευθούν με ταυτοποιήσιμο τρόπο σε κανένα μέσο.

Συναινώ και αποδέχομαι

B) ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΩΤΩΜΕΝΟΥ

B1) Ονομασία και τοποθεσία οργανισμού:

.....

B2) Θέση ερωτώμενου στον οργανισμό:

.....

B3) Τομέας απασχόλησης:

.....

.....

B4) Χρόνια υπηρεσίας στον οργανισμό:

B5) Ηλικία : 20-30 30-40 40-50 50-60 Άνω των 60

B6) Φύλο: Άνδρας Γυναίκα

B7) Εκπαίδευση: Λύκειο Τεχνολογική Πανεπιστημιακή Μεταπτυχιακές σπουδές

Γ) ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΙ ΟΤΑ (ΔΗΜΟΙ - ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ)

1. Πόσο σημαντική θεωρείτε την αντιμετώπιση ζητημάτων Κοινωνικής Ευθύνης στη σύγχρονη Ελλάδα, όπως ζητήματα κοινωνικά, περιβαλλοντικά και προκλήσεις της τεχνολογικής εξέλιξης;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ

2. Πόσο ενημερωμένο θεωρείτε τον εαυτό σας σε ζητήματα Κοινωνικής Ευθύνης όπως π.χ. η βιοηθική, οι ανισότητες και η βιωσιμότητα;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ

3. Ποιο μέρος της γνώσης σας πάνω σε ζητήματα Κοινωνικής Ευθύνης προέρχεται από προγράμματα επιμόρφωσης του ΟΤΑ στον οποίο εργάζεστε;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ

4. Πόση επίδραση εκτιμάτε ότι έχουν οι ΟΤΑ στην Ελλάδα σήμερα σε ζητήματα Κοινωνικής Ευθύνης, δεδομένων των πόρων και των προγραμμάτων επιμόρφωσης που διαθέτουν;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ

5. Πόσο μεγάλη επίδραση θεωρείτε ότι θα μπορούσαν να έχουν οι ΟΤΑ στην αντιμετώπιση ζητημάτων Κοινωνικής Ευθύνης στην Ελλάδα, σε ιδανικές συνθήκες πόρων και επιμόρφωσης;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ

6. Ο οργανισμός ΟΤΑ όπου απασχολείστε διαθέτει ανεπτυγμένη στρατηγική Κοινωνικής Ευθύνης;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ

7. Πόσο πιστεύετε ότι θα ωφελούσε η εκπαίδευση/επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ σε ζητήματα Κοινωνικής Ευθύνης;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ

8. Ποιες ιδέες θα προτείνατε για βελτίωση θεμάτων Κοινωνικής Ευθύνης στην Ελλάδα;

.....
.....
.....

Δ) ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

1. Κατά τη γνώμη σας, οι ΟΤΑ στην Ελλάδα πόσο μπορούν να βοηθήσουν στην αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων, όπως φτώχεια, ανεργία, ανισότητες, ρατσισμός κ.ά.;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ

2. Η κρίση του 2010 σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι επηρέασε την απόδοση των ΟΤΑ στην Ελλάδα απέναντι σε κοινωνικά ζητήματα;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ

3. Πόσο κρίσιμα θεωρείτε τα κοινωνικά προβλήματα που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν οι ΟΤΑ στην Ελλάδα την επόμενη 20ετία;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ

4. Κατά τη γνώμη σας, πόσο σημαντικές είναι οι ελλείψεις των ΟΤΑ στην Ελλάδα σε εκπαίδευση και επιμόρφωση ανθρώπινου δυναμικού για την αντιμετώπιση σύγχρονων κοινωνικών ζητημάτων;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ

5. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ στην Ελλάδα θα συμβάλλει στην αντιμετώπιση ανισοτήτων και διακρίσεων κατά της ΛΟΑΤ+ (ομοφυλόφιλοι, αμφιφυλόφιλοι, τρανσέξουαλ, κ.ά.) κοινότητας;
Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ
6. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ στην Ελλάδα θα συμβάλλει στην αντιμετώπιση ανισοτήτων και προσβασιμότητας για Ανθρώπους με Αναπηρίες (ΑμεΑ);
Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ
7. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ στην Ελλάδα θα συμβάλλει στην αντιμετώπιση ανισοτήτων και διακρίσεων απέναντι σε μειονοτικές ομάδες όπως πρόσφυγες και μετανάστες;
Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ
8. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ στην Ελλάδα θα συμβάλλει στην αντιμετώπιση άνισων ευκαιριών και διακρίσεων απέναντι στους εισοδηματικά ασθενέστερους;
Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ
9. Θεωρείτε το ανθρώπινο δυναμικό των ΟΤΑ επαρκώς εκπαιδευμένο για την αντιμετώπιση των άνω (ή και άλλων) σημαντικών κοινωνικών ζητημάτων στην Ελλάδα;
Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ

Ε) ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. Οι ΟΤΑ στην Ελλάδα κατά τη γνώμη σας πόσο συμβάλλουν στην αντιμετώπιση περιβαλλοντικών ζητημάτων, όπως η κλιματική αλλαγή και η βιώσιμη χρήση πόρων όπως το νερό και η ενέργεια;
Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ
2. Η κρίση του 2010 σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι επηρέασε την απόδοση των ΟΤΑ στην Ελλάδα απέναντι σε περιβαλλοντικά θέματα;
Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ
3. Πόσο κρίσιμα θεωρείτε τα περιβαλλοντικά ζητήματα που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν οι ΟΤΑ στην Ελλάδα την επόμενη 20ετία;
Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ

4. Κατά τη γνώμη σας, πόσο σημαντικές είναι οι ελλείψεις των ΟΤΑ στην Ελλάδα σε εκπαίδευση και επιμόρφωση ανθρώπινου δυναμικού για την αντιμετώπιση περιβαλλοντικών ζητημάτων;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ

5. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ στην Ελλάδα θα συμβάλει στην αντιμετώπιση ζητημάτων κλιματικής αλλαγής;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ

6. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ στην Ελλάδα θα συμβάλει στη βέλτιστη διαχείριση πόρων όπως το νερό, η ενέργεια κ.ά.;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ

7. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ στην Ελλάδα θα συμβάλει στην αντιμετώπιση ζητημάτων βιωσιμότητας και αιεφορίας (για περιβαλλοντικές επιδράσεις στις μελλοντικές γενιές);

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ

8. Θεωρείτε το ανθρώπινο δυναμικό των ΟΤΑ επαρκώς εκπαιδευμένο για την αντιμετώπιση των άνω (ή και άλλων) σημαντικών περιβαλλοντικών ζητημάτων;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ

ΣΤ) ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

1. Οι ΟΤΑ στην Ελλάδα κατά τη γνώμη σας πόσο συμβάλλουν στην αντιμετώπιση προκλήσεων τεχνολογικής εξέλιξης, όπως ο ψηφιακός αναλφαβητισμός, η προστασία προσωπικών δεδομένων, η βιοηθική κ.ά.;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ

2. Η κρίση του 2010 σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι επηρέασε την απόδοση των ΟΤΑ στην Ελλάδα απέναντι σε ζητήματα τεχνολογικών προκλήσεων;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ

3. Πόσο κρίσιμες θεωρείτε τις προκλήσεις της τεχνολογίας που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν οι ΟΤΑ στην Ελλάδα την επόμενη 20ετία;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ

4. Κατά τη γνώμη σας, πόσο σημαντικές είναι οι ελλείψεις των ΟΤΑ στην Ελλάδα σε εκπαίδευση και επιμόρφωση ανθρώπινου δυναμικού για την αντιμετώπιση προκλήσεων την τεχνολογίας;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ

5. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ στην Ελλάδα θα συμβάλλει στην αντιμετώπιση ζητημάτων κυβερνο-ασφάλειας, όπως η προστασία προσωπικών δεδομένων, οι επιθέσεις από χάκερς, ο ψηφιακός εκφοβισμός (bullying) κ.ά.;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ

6. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ στην Ελλάδα θα συμβάλλει στην αντιμετώπιση ζητημάτων βιοηθικής, όπως τα μεταλλαγμένα τρόφιμα, οι παρεμβάσεις στο ανθρώπινο γονιδίωμα, κ.ά.;

Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ

7. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ στην Ελλάδα θα συμβάλλει σε θέματα διακυβέρνησης και βελτίωσης των δημοκρατικών διαδικασιών;

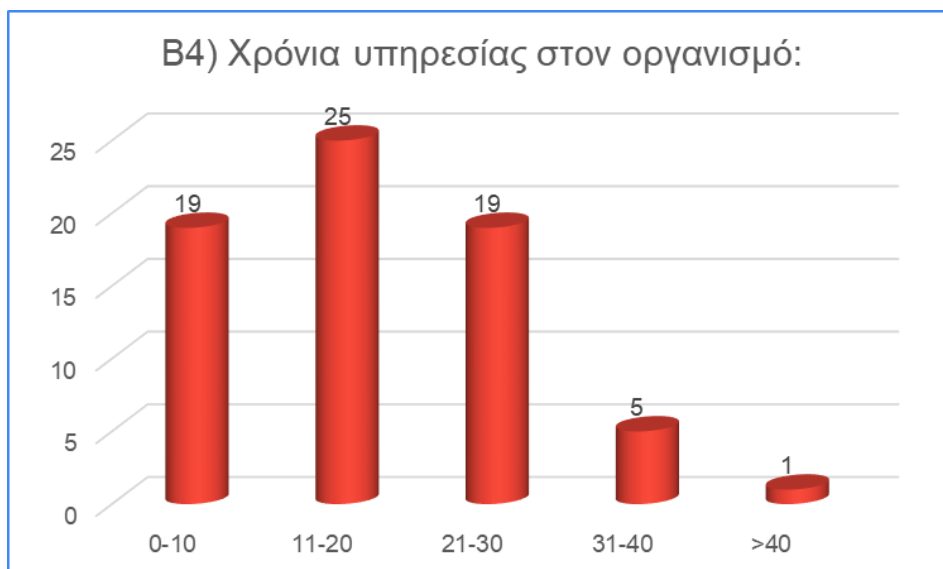
Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ

8. Θεωρείτε το ανθρώπινο δυναμικό των ΟΤΑ επαρκώς εκπαιδευμένο για την αντιμετώπιση των άνω (ή και άλλων) σημαντικών ζητημάτων τεχνολογικών προκλήσεων;

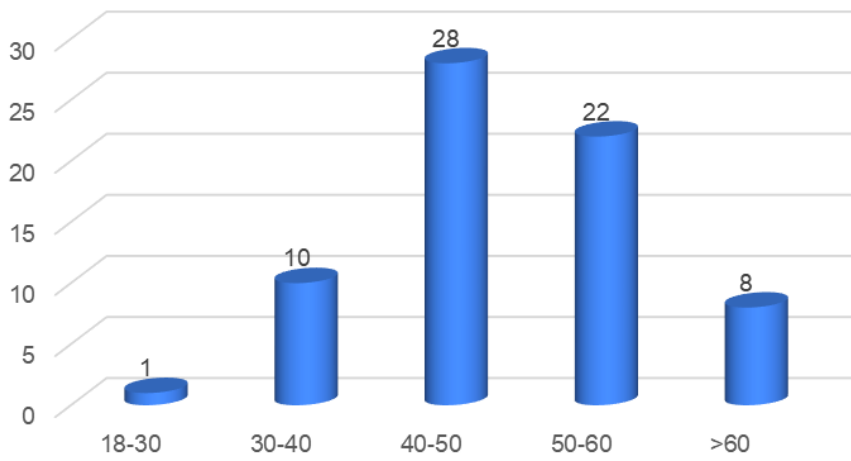
Καθόλου Λίγο Μέτρια Πολύ Πάρα Πολύ ΔΞ/ΔΑ

B. Απαντήσεις με γραφήματα

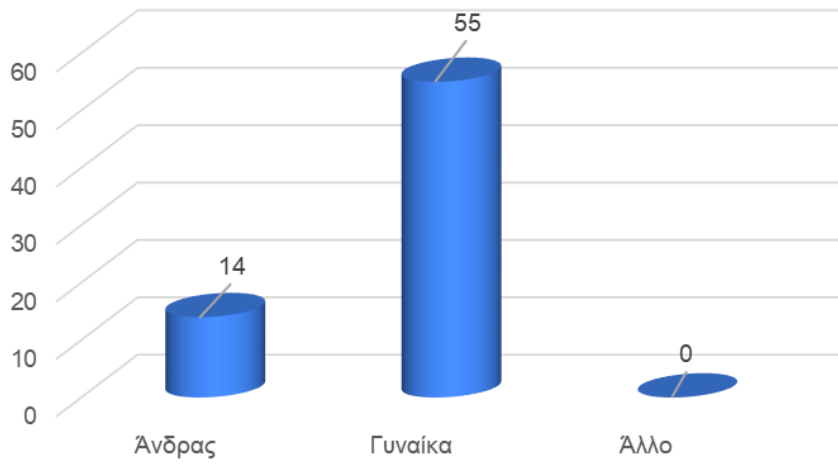
B1. Δημογραφικά χαρακτηριστικά

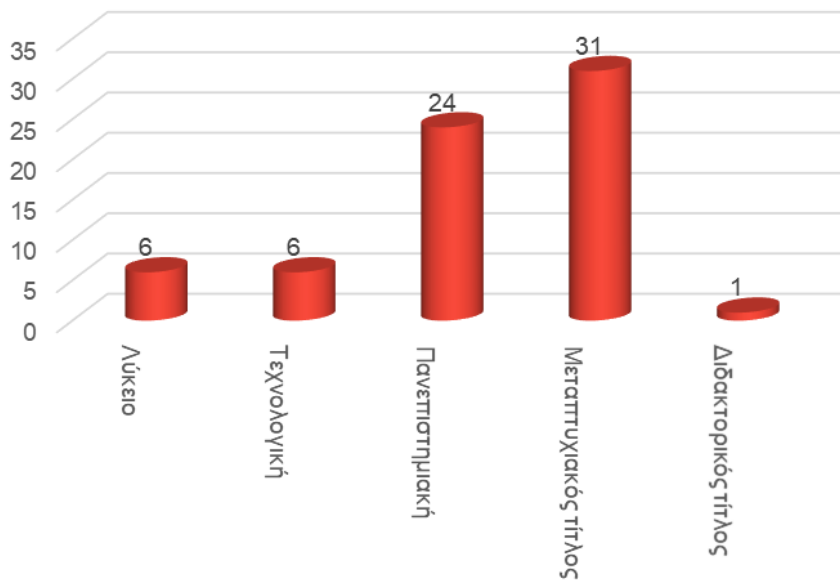
B5) Ηλικία:

B6) Φύλο:

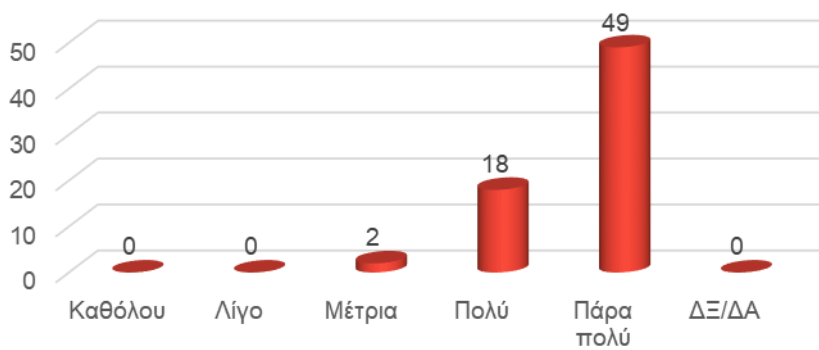

B7) Εκπαίδευση:

B2. Γενικές ερωτήσεις Κοινωνικής Ευθύνης

Γ1) Πόσο σημαντική θεωρείτε την αντιμετώπιση ζητημάτων Κοινωνικής Ευθύνης στη σύγχρονη Ελλάδα, όπως ζητήματα κοινωνικά, περιβαλλοντικά και προκλήσεις της τεχνολογικής εξέλιξης;

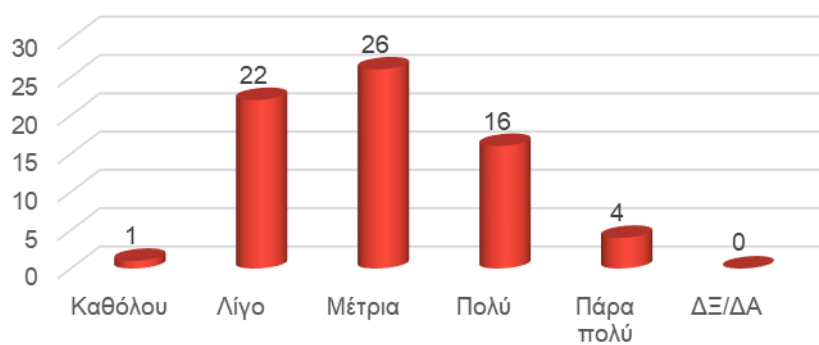
Γ2) Πόσο ενημερωμένο θεωρείτε τον εαυτό σας σε ζητήματα Κοινωνικής Ευθύνης όπως π.χ. η βιοηθική, οι ανισότητες και η βιωσιμότητα;

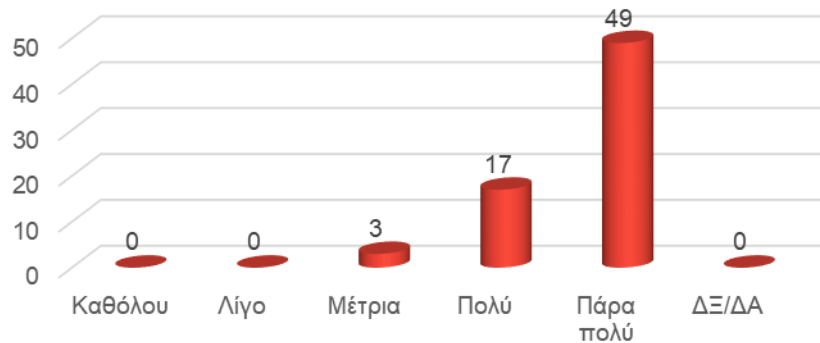
Γ3) Ποιο μέρος της γνώσης σας πάνω σε ζητήματα Κοινωνικής Ευθύνης προέρχεται από προγράμματα επιμόρφωσης του ΟΤΑ στον οποίο εργάζεστε;

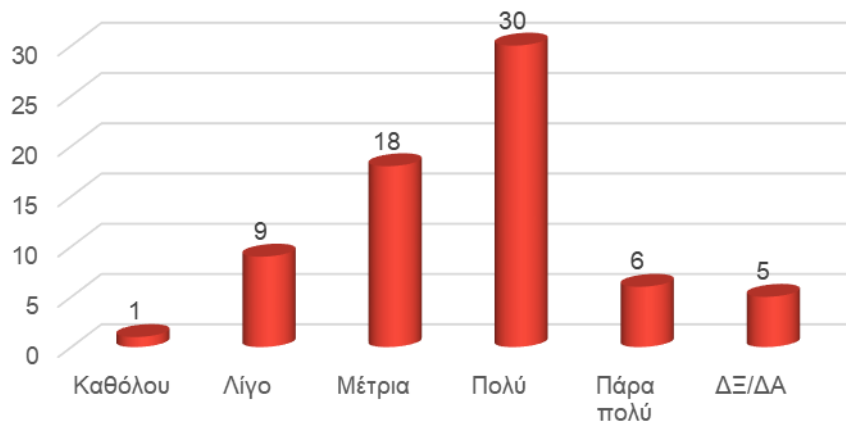
Γ4) Πόση επίδραση εκτιμάτε ότι έχουν οι ΟΤΑ στην Ελλάδα σήμερα σε ζητήματα Κοινωνικής Ευθύνης, δεδομένων των πόρων και των προγραμμάτων επιμόρφωσης που διαθέτουν;

Γ5) Πόσο μεγάλη επίδραση θεωρείτε ότι θα μπορούσαν να έχουν οι ΟΤΑ στην αντιμετώπιση ζητημάτων Κοινωνικής Ευθύνης στην Ελλάδα, σε ιδανικές συνθήκες πόρων και επιμόρφωσης;

Γ6) Ο οργανισμός ΟΤΑ όπου απασχολείστε διαθέτει ανεπτυγμένη στρατηγική Κοινωνικής Ευθύνης;

Γ7) Πόσο πιστεύετε ότι θα ωφελούσε η εκπαίδευση/επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ σε ζητήματα Κοινωνικής Ευθύνης;

Παρατηρούμε ότι οι ερωτώμενοι συμφωνούν σε υψηλά ποσοστά ως προς τη σημασία της αντιμετώπισης ζητημάτων Κοινωνικής Ευθύνης στη σύγχρονη Ελλάδα, ενώ θεωρούν τον εαυτό τους μέτρια ενημερωμένο ή άνω του μετρίου, όχι όμως λόγω προγραμμάτων επιμόρφωσης των ΟΤΑ στους οποίους απασχολούνται. Αυτό καταδεικνύει ότι το υψηλό μορφωτικό επίπεδο των ερωτώμενων σε συνδυασμό με την ατομική πρωτοβουλία, οδηγεί σε ενημέρωση πάνω σε θέματα Κοινωνικής Ευθύνης σύμφωνα με πηγές ατομικής επιλογής και έρευνας. Οι ερωτώμενοι επίσης συμφωνούν σε πολύ υψηλά ποσοστά ως προς τα οφέλη που θα είχε η εκπαίδευση/επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ σε ζητήματα Κοινωνικής Ευθύνης.

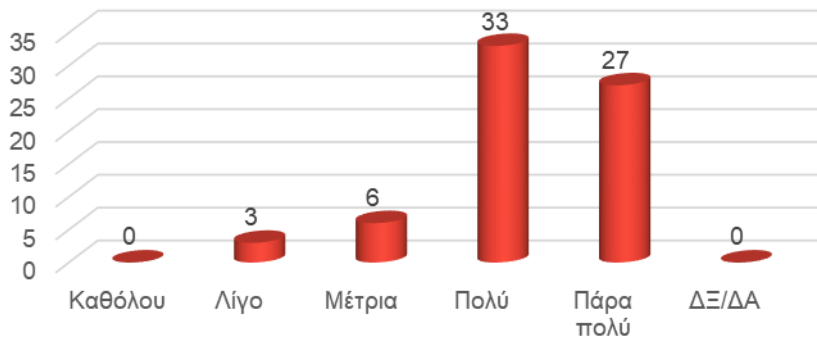
B3. Κοινωνικά ζητήματα

Δ3) Πόσο κρίσιμα θεωρείτε τα κοινωνικά προβλήματα που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν οι ΟΤΑ στην Ελλάδα την επόμενη 20ετία;

Δ4) Κατά τη γνώμη σας, πόσο σημαντικές είναι οι ελλείψεις των ΟΤΑ στην Ελλάδα σε εκπαίδευση και επιμόρφωση ανθρώπινου δυναμικού για την αντιμετώπιση σύγχρονων κοινωνικών ζητημάτων;

Δ5) Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ στην Ελλάδα θα συμβάλει στην αντιμετώπιση ανισοτήτων και διακρίσεων κατά της ΛΟΑΤ+ (ομοφυλόφιλοι, αμφιφυλόφιλοι, τρανσέξουαλ, κ.ά.) κοινότητας;

Δ6) Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ στην Ελλάδα θα συμβάλει στην αντιμετώπιση ανισοτήτων και προσβασιμότητας για Ανθρώπους με Αναπηρίες (ΑμεΑ);

Δ7) Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ στην Ελλάδα θα συμβάλει στην αντιμετώπιση ανισοτήτων και διακρίσεων απέναντι σε μειονοτικές ομάδες όπως πρόσφυγες και μετανάστες;

Δ8) Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ στην Ελλάδα θα συμβάλει στην αντιμετώπιση άνισων ευκαιριών και διακρίσεων απέναντι στους εισοδηματικά ασθενέστερους;

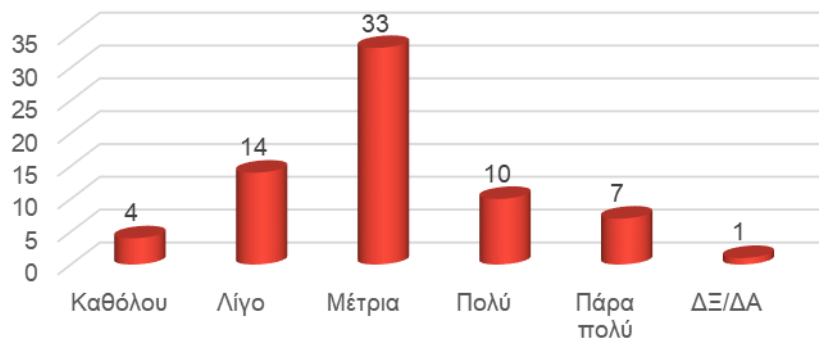

Δ9) Θεωρείτε το ανθρώπινο δυναμικό των ΟΤΑ επαρκώς εκπαιδευμένο για την αντιμετώπιση των άνω (ή και άλλων) σημαντικών κοινωνικών ζητημάτων στην Ελλάδα;

B4. Περιβαλλοντικά ζητήματα

Ε1) Οι ΟΤΑ στην Ελλάδα κατά τη γνώμη σας πόσο συμβάλλουν στην αντιμετώπιση περιβαλλοντικών ζητημάτων, όπως η κλιματική αλλαγή και η βιώσιμη χρήση πόρων όπως το νερό και η ενέργεια;

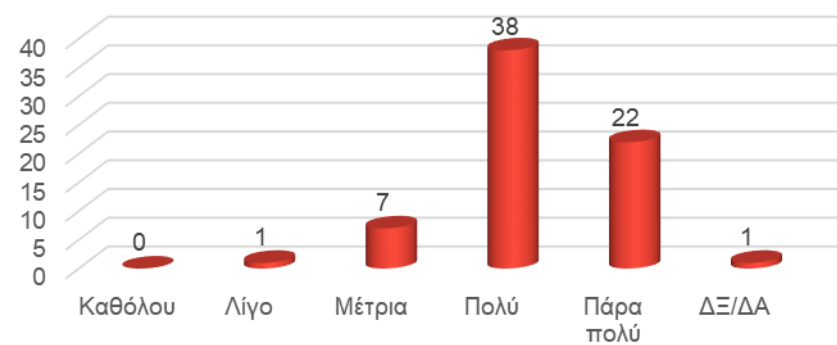
Ε2) Η κρίση του 2010 σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι επηρέασε την απόδοση των ΟΤΑ στην Ελλάδα απέναντι σε περιβαλλοντικά θέματα;

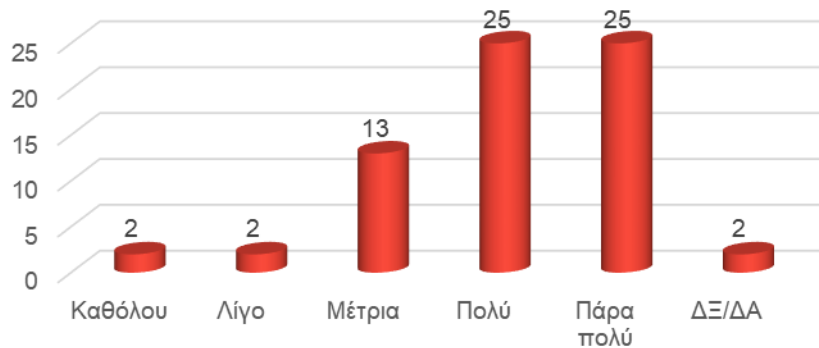
Ε3) Πόσο κρίσιμα θεωρείτε τα περιβαλλοντικά ζητήματα που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν οι ΟΤΑ στην Ελλάδα την επόμενη 20ετία;

Ε4) Κατά τη γνώμη σας, πόσο σημαντικές είναι οι ελλείψεις των ΟΤΑ στην Ελλάδα σε εκπαίδευση και επιμόρφωση ανθρώπινου δυναμικού για την αντιμετώπιση περιβαλλοντικών ζητημάτων;

Ε5) Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ στην Ελλάδα θα συμβάλει στην αντιμετώπιση ζητημάτων κλιματικής αλλαγής;

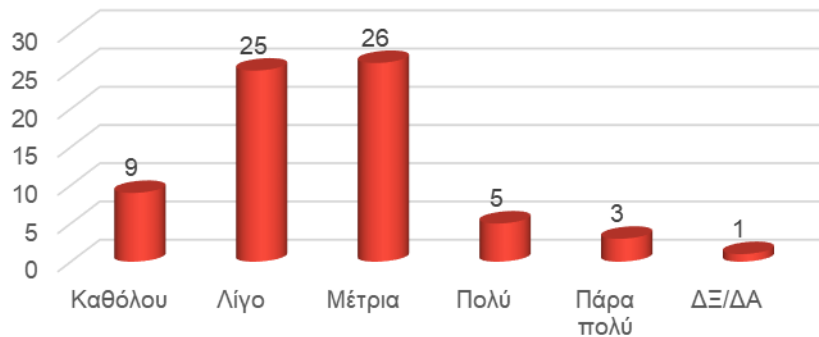
Ε6) Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ στην Ελλάδα θα συμβάλει στη βέλτιστη διαχείριση πόρων όπως το νερό, η ενέργεια κ.ά.;

Ε7) Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ στην Ελλάδα θα συμβάλει στην αντιμετώπιση ζητημάτων βιωσιμότητας και αειφορίας (για περιβαλλοντικές επιδράσεις στις μελλοντικές γενιές);

Ε8) Θεωρείτε το ανθρώπινο δυναμικό των ΟΤΑ επαρκώς εκπαιδευμένο για την αντιμετώπιση των άνω (ή και άλλων) σημαντικών περιβαλλοντικών ζητημάτων;

Β5. Προκλήσεις τεχνολογικής εξέλιξης

ΣΤ1) Οι ΟΤΑ στην Ελλάδα κατά τη γνώμη σας πόσο συμβάλλουν στην αντιμετώπιση προκλήσεων τεχνολογικής εξέλιξης, όπως ο ψηφιακός αναλφαβητισμός, η προστασία προσωπικών δεδομένων, η βιοηθική κ.ά.;

ΣΤ2) Η κρίση του 2010 σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι επηρέασε την απόδοση των ΟΤΑ στην Ελλάδα απέναντι σε ζητήματα τεχνολογικών προκλήσεων;

ΣΤ3) Πόσο κρίσιμες θεωρείτε τις προκλήσεις της τεχνολογίας που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν οι ΟΤΑ στην Ελλάδα την επόμενη 20ετία;

ΣΤ4) Κατά τη γνώμη σας, πόσο σημαντικές είναι οι ελλείψεις των ΟΤΑ στην Ελλάδα σε εκπαίδευση και επιμόρφωση ανθρώπινου δυναμικού για την αντιμετώπιση προκλήσεων την τεχνολογίας;

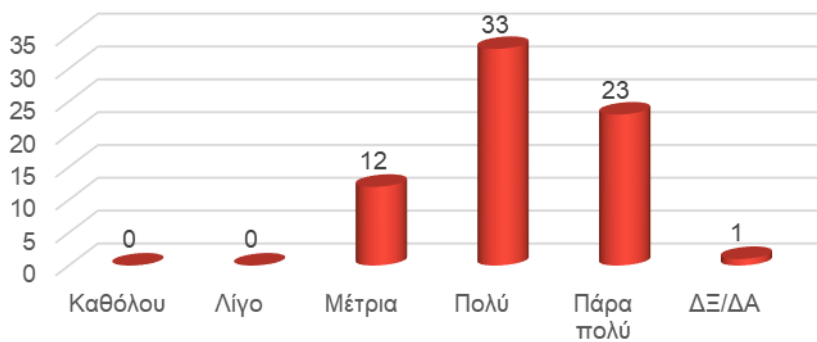
ΣΤ5) Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ στην Ελλάδα θα συμβάλει στην αντιμετώπιση ζητημάτων κυβερνοασφάλειας, όπως η προστασία προσωπικών δεδομένων, οι επιθέσεις από χάκερς, ο ψηφιακός εκφοβισμός (bullying) κ.ά.;

ΣΤ6) Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ στην Ελλάδα θα συμβάλει στην αντιμετώπιση ζητημάτων βιοηθικής, όπως τα μεταλλαγμένα τρόφιμα, οι παρεμβάσεις στο ανθρώπινο γονιδίωμα, κ.ά.;

ΣΤ7) Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού των ΟΤΑ στην Ελλάδα θα συμβάλει σε θέματα διακυβέρνησης και βελτίωσης των δημοκρατικών διαδικασιών;

ΣΤ8) Θεωρείτε το ανθρώπινο δυναμικό των ΟΤΑ επαρκώς εκπαιδευμένο για την αντιμετώπιση των άνω (ή και άλλων) σημαντικών ζητημάτων τεχνολογικών προκλήσεων;

Βιβλιογραφία

- Bäck, H., Gjelstrup, G., Helgessen, M., Johansson, F., & Klausen, J. E. (2005). *Urban Political Decentralization: Six Scandinavian Cities*. Wiesbaden: Verlag für sozialwissenschaften.
- Berry, J., Portney, K., & Thomson, K. (1993). *The Rebirth of Urban Democracy*. Washington, DC: Brookings Institution.
- Bouckaert, G., & Kuhlmann, S. (2016). Introduction: Comparing Local Public Sector Reforms: Institutional Policies in Context. In S. Kuhlmann & G. Bouckaert (Eds.), *Local Public Sector Reforms in Times of Crisis. National Trajectories and International Comparisons* (pp. 1–20). London: Palgrave
- Bowen, H. R. (1953). *Social responsibility of the businessman*. New York: Harper & Row. New edition: Bowen, H. R. (2013). *Social responsibilities of the businessman*. University of Iowa Press.
- Bradly, A., & Nathan, G. (2018). Institutional CSR: provision of public goods in developing economies. *Social Responsibility Journal*.
- Carroll, A. B. (1979). A three-dimensional conceptual model of corporate performance. *Academy of management review*, 4(4), 497-505.
- Carroll, A. B. (1999). Corporate social responsibility. *Business & Society*, 38(3), 268–295.
- Carroll, A. B. (2008). A history of corporate social responsibility: concepts and practices. In A. M. Andrew Crane, D. Matten, J. Moon, & D. Siegel (Eds.), *The Oxford handbook of corporate social responsibility* (pp. 19–46). New York: Oxford University Press
- Chaffee, E. C. (2017). The origins of corporate social responsibility. *University of Cincinnati Law Review*, 85, 347–373.
- Dentchev, N. A., Eiselein, P., & Kayaert, T. (2018). Social responsibility within Brussels municipalities: An exploratory study. In *Corporate Social Responsibility*. Emerald Publishing Limited.
- Djelic, M.-L., & Etchanchu, H. (2017). Contextualizing corporate political responsibilities: neoliberal CSR in historical perspective. *Journal of Business Ethics*, 142(4), 641–661.
- Erete, S., & Burrell, J. O. (2017). Empowered participation: How citizens use technology in local governance. In *Proceedings of the 2017 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems* (pp. 2307-2319).
- Granberg, M., & Elander, I. (2007). Local governance and climate change: reflections on the Swedish experience. *Local environment*, 12(5), 537-548.
- Hlepas, N. K., Kersting, N., Kuhlmann, S., Swianiewicz, P., & Teles, F. (Eds.). (2018). *Sub-municipal governance in Europe: Decentralization beyond the municipal tier*. Switzerland: Palgrave Macmillan.

- Holman, N. (2009). Incorporating local sustainability indicators into structures of local governance: a review of the literature. *Local environment*, 14(4), 365-375.
- Kearns, A. (1995). Active Citizenship and Local Governance: Political and Geographical Dimensions. *Political Geography*, 14(2), 155–175.
- Kjær, U. (2012). Local Politics: Incubator or Respirator for Political Parties? In J. Blom-Hansen et al. (Eds.), *Democracy, Elections, and Political Parties. Essays in Honour of Jorgen Elklit* (pp. 201–209). Aarhus: Politica.
- Latapí Agudelo, M. A., Jóhannsdóttir, L., & Davídsdóttir, B. (2019). A literature review of the history and evolution of corporate social responsibility. *International Journal of Corporate Social Responsibility*, 4(1), 1-23.
- Mazurkiewicz, P. (2004). Corporate environmental responsibility: Is a common CSR framework possible. *World Bank*, 2(1), 1-18.
- Musso, J., Weare, C., & Hale, M. (2000). Designing web technologies for local governance reform: Good management or good democracy? *Political Communication*, 17(1), 1-19.
- Petkoski, D., & Twose, N. (2003). Public policy for corporate social responsibility. *WBI Series on Corporate Responsibility*, 7-25.
- Tempels, T., Blok, V., & Verweij, M. (2017). Understanding political responsibility in corporate citizenship: Towards a shared responsibility for the common good. *Journal of Global Ethics*, 13(1), 90–108.